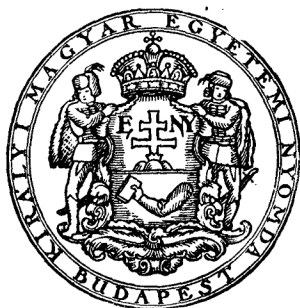

Magyar *nép*
Magyar *föld*
Magyar **sors**

ÍRTA: FODOR FERENC DR.

BUDAPEST, 1925

KIADJA A KIE. MAGTAB EGYETEMI NYOMDA

B E V E Z E T É S

„Nem lesz mindenkor így,
Szívedben bús ne légy,
El ne hagyd magadat,
Várjad jobb sorsodat.
A szerencse forgandó,
Naptól felleg távozó.”
(Magyar ének a XVIII. sz.-ból.)

Török rabságunk 150 esztendeig tartott, a testvér Lengyelország 123 évig várt feltámadására, s még sem adta fel a reményt sorsa jobbra fordultában. Németország a tilsiti béke után semmi-vel sem volt külön helyzetben a mai-nál. Mégis a török járom alól való felszabadulásunk után egy századdal

(2)

1. Felvidékkel.....	1,072.000
2. Erdélylyel	1,664.000
3. Délvidékkel	459.000
4. Nyugaton.....	26.000

Összesen 3,227.000 magyar lelket vesztettünk el Trianonnal.

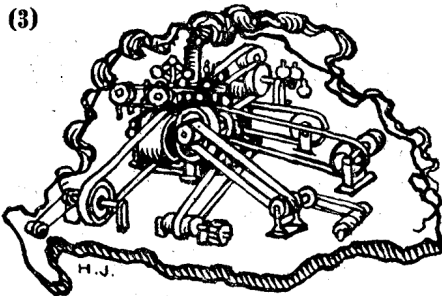
fénykorát élte Magyarország, Lengyelország ma nagyobb, mint valaha, s a szomorú tilsiti békét Poroszország és vele a Német birodalom felvirágzása követte. (2.)

Minden állam sorsa férfiainak kezébe van letéve, s ha a szerencsétlen végű háborúk után nem a csüggedés, hanem a fegyver, vagy a munkaszerszám kemény megragadásának kora következett, az állam minden külső nyomás ellenére is virágzásnak indult. Mert ne feledjük el, hogy az ellenséges gyűrű energiájának egy részét a nyomásra és nem gazdasági munkára kell fordítania. Ezzel szemben a mi

és így oktalan megragadása helyett a munkát kell megragadnunk. A jövő háborújában, az új honfoglalásban a munkás szerszámának, a földműves ekéjének, a tudós laboratóriumának és könyveinek éppen annyi szerepe lesz*, mint a fegyvernek. A csöndes háborúnak már azonnal a békekötés után kellett volna megindulnia: Csonkamagyarország földjét kell előbb minden darabkájában meghódítanunk az intenzív gazdasági termelésnek, a csüggedt lelkeket kell felráznunk és egy hatalmas, kulturális és érzelmi egységbe kovácsolnunk; meg kell teremtenünk a csonka állam földjének gazdaságilag lehető integritását, meg a lelkek integritását, mert az új honfoglalás csak egy gazdaságilag meghódított földből, az Alföldből és lelkében integer nemzetből indulhat ki.

Államunk két tényezőjének, a földnek és népének egymáshoz való viszonyát a békekötésben erőszakosan feldúlták. Ezt a viszonyt kell előbb lehetőleg harmonizálni. E füzetke célja, hogy be-

(3)

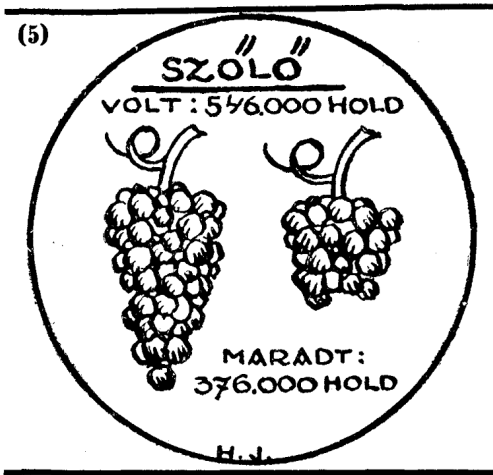
A gazdasági élet az ország közepén koncentrá-
lódott.

mutassa a föld és népe kapcsolatát a múltban, a jelenlegi megzavart voltában és rámutasson a jövőben kifejlesztendő kapcsolatokra.

1. MIIBEN VOLT MAGYARORSZÁG FÖLDJE?

Időtlen-idők előtt, már a geológiai múlt ú. n. kréta-korszakában hazánk mai területén olyan változások állottak be, amelyek majd az évmilliók múlva megszületett emberiség számára védett hazát adtak. Ekkor emelkedtek fel a mélyre leszakadt mai alföldi medence körül azok az övalakban körülhúzóó lánchegységek, amelyeket ma Kárpátok néven ismerünk. Nincs még Európában egyetlen olyan nagy, védett medence-

rendszer sem. mint a hármás magyar medencerendszer. Alkalmas egy nemzet, egy önálló állami életre hivatott nép befogadására. Annyira alkalmas, hogy nemcsak a kelet felől testvérepektől szorongatott honfoglaló magyarság ismerte fel ennek a védett medencerendszernek nemzetet befogadó rendeltetését, de felismerte egy évezreddel későbbben született, a modern geográfiai tudás minden fegyverével rendelkező idegen elme. a francia Keclus is. amikor ezt írja: „Magyarország rendkívüli előnye, hogy a szó szoros értelmében Vett földrajzi egység. A magyar királyság földrajzi szempontból Európa legösszefüggőbb területe. Bármit alakuljon is a középeurópai államok sorsa, bizonyos, hogy a magyarság mindig a legjelentékenyebb szerepet fogja játszani a Kárpátok által körülvett óriási arénában.” (1.)

A geográfus minden elfogultság nélkül is kénytelen megállapítani, hogy ilyen rendkívül előnyösen tagolt, az önálló államterület minden kellékével felszerelt tájat keveset tud megjelölni a térképen.

Mert a régmúlt geológiai történelem további folyamán is mintha rendeltetésszerűleg ezen feladatára készült volna elő ez a táj. A medeneerendszert körülzáró kárpáti gyűrődések között bőven maradtak régi hegyromok is, amelyek a Kárpátok belső lejtőit felvidékekké szélesítik ki, egyrészt elzárván a belső medencéket a külső támadások elől, másrészt változatossá tevén a domborzatot, ezzel a klímát és a gazdasági termelés lehetőségeit, változatossá a termő talajt, a geológiai szerkezetet, a hegyvidékek ásványkincseit. A magyar medencék az őshajdanban tengereknek adtak helyet, melyeknek kincseit bányászta sok millió év múlva a magyar bányász, a szenet, sót, földgázt, stb.

A beltengerek lefolyásával a medencék kapcsolatot nyertek egymással és a Kárpátokon kívüli tájakkal, így a magyar gazdasági élet. a közlekedés egy egységbe vonhatta az egész medenceerendszert, de nem záródott el a külső tájak gazdasági életétől sem. A felvidékekről lefutó folyóvölgyeken át bőséges talaj halmozódott fel az alföldeken, a jégkorszak sivatagi szele meg a legáldottabb, legtermőbb sárga földdel, a lösszel ajándékozta meg a barlanglakó jégkorszaki ember késői utódját, a termelő mezőgazdasági lakosságot.

A kelet felől nehezen járható természetes bástyák, a Kárpátok, nyugat felé széles tárt kaput nyitottak nemcsak

a nyugati kulturális hatásoknak, hanem az áldást, esőt hozó nyugati szeleknek is. Így alakult ki ezen a helyen egy nagyszerűen tagolt, bőséges folyóvízzel ellátott, erdőségekkel és füves térségekkel váltakozó, talajában változatos, sóban gazdag, ércekben sem szegény táj, amely várta azt a népet, amely képes lesz betölteni, hogy vele állammá egyesülhessen.

Az állam területéből volt

Alföldi szint	51%,
Dombvidék	24,,
Hegyvidék	25,,

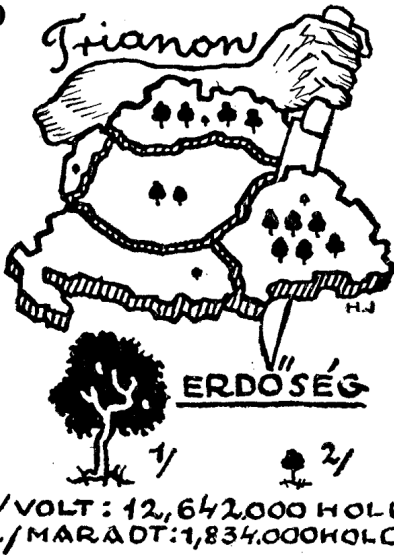
Az az első faj, amely az akkori viszonyokhoz képest meg tudta tölteni a kárpáti medencéket, a magyar faj volt. A magyarság alakított itt először olyan államot, amelynek központja a legnagyobb medencére, az Alföldre támaszkodott. A magyarság államát védték először az egyedül lehetséges természetes határok, a felvidékek járhatatlan őserdőségei, nem úgy, mint előbb a római kolóniákat, mesterséges sáncok, vagy folyóvonalak. A magyarság ezt a medencerendszert kezdetben nem tudta teljesen betölteni, de ez nem volt még akkor veszélyes, mert az erdős, lakatlan felvidékek a gyepek előtt kitűnő védelmi területek voltak.

A megtelepült honfoglalók minden valószínűség szerint egy szavannás, mocsári erdőségekkel, rétekkel, nádasokkal, száraz füves térségekkel és tölgyrengetegekkel váltakozó alföldi tájat kaptak itt.

Ebből a tájból csinált az államalkotó faj évezredes kultúrmunkával egy olyan kultúrtájat, amely már sokkal közelebbi vonásokat mutatott a nyugat-európai kultúrtájakhoz, mint a tőlünk

(6)

keletre és délkeletre fekvő, gazdasági-
lag csak félig meghódított síkságokhoz.
A magyarság kiterjedt állattenyésztése mellett is elég jelentékeny mezőgazdasági termelést is folytatván, már az Árpádok alatt is arra törekedett, hogy a tájat minél alkalmasabbá tegye a mezőgazdaság számára. A tatárjárás, majd a török hódoltság után újból és újból megsemmisülve látta kulturális munkájának eredményeit, de a nyugalmasabb idők beálltával véglegesen nekiállt, hogy a hódoltság alatt mocsárrengeteggé, homokpusztává vált földjét visszaszerezze magának. Talán Európa egyetlen nemzete sem végzett hazájában olyan gigászi mértékű kulturális

munkát, mint éppen a magyar, amely olyan lángelmejú férfiak vezetése alatt, mint Széchenyi István és Vásárhelyi Pál. neki állt ennek az elpusztult táj gazdasági meghódításának. Lecsapolt 24.000 km² területet, nagyobbbat, mint Hollandia, csak magát a Tiszát 112 helyen vágta át, 6249 km hosszú gátat épített (mint az Atlanti Óceán szélessége!), 12.905 km hosszú vízlevezető csatornát ásott, egyedül a Delibláton 16.788 k. h. homokot kötött meg. A múlt század közepétől kezdve különösen rohamos lépéssel vitte elő a nemzet földjét a kultúrtájak felé. Eltűnt a nádasok nagy része. Kiszárították és felszántották a vizenyős réteket, erősen gyarapodott a szántóföldek aránya. A

(7)

IPAROS
NÉPESSÉG

VOLT: 1910-BEN

1) ÖNÁLLÓ IPAROS

399.300

2) TISZTVISELŐ:

32.686

3) SEGÉD SZEMÉLY:

865.100

MARADT:

1) 184.524 / 2) 21.807 / 3) 459.246 ~

felvidékeken az erdőirtás tovább folyt még. de már nem mint oktalan rabló-gazdálkodás, hanem mint céltudatos erdőgazdálkodás. Az Alföldön a hódoltság alatt kipusztult erdőségek helyett elterjesztették az akácát, ami egészen speciális képet adott az előbbi fátalan síkságnak. A török alatt elnéptelenedett Alföldön a népesség szaporodásának nagy akadálya volt a jó ivóvíz hiánya, amin megint egy lángelméjű magyar férfiú, Zsigmondy segített az artézi kutakkal. így kapcsolódott mind szorosabbra a viszony a föld és népe között.

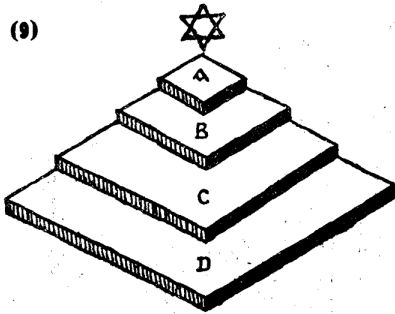
Az ország szerencsés tagozódása lehetővé tette, hogy különböző klímájú tájakon különböző, de egymást kiegészítő gazdasági termelést folytasson a nemzet. A nagy síkságokon túlnyomó volt a gabonatermelés, ellátta nemcsak

A 100 holdnál nagyobb területen gazdálkodóknak anyanyelv szerint való megoszlása 1895-ben volt:

Magyar ..	~ 12,669.663 hold, a népesség 48.53%-a.
Német..	2,468.084 hold, a népesség 13.12% a.
Tót	151.021 hold, a népesség 12.50%-a.
Oláh.....	485.456 hold, a népesség 17'07%-a.
Horvát ...	29.763 hold, a népesség 1'28%-a.
Szerb	237.335 hold, a népesség 3'26%o-8.
Egyéb.....	170.542 hold, a népesség 4-24%-a.
Jogi személy	1,353.305 hold.

(9)

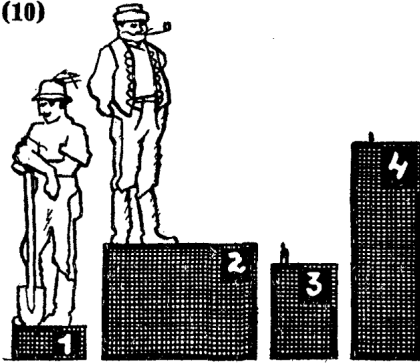
**AZ IZRAELITÁK
BIRTOKGYARAPODÁSA**

Közép- és nagy birtokokban:

1914-15.....	3.461 hold
1915—16.....	12.361 hold
1916—17.....	32.104 hold
1917—18.....	60.271 hold

a gabonában szűkölködő felvidékeket, hanem Ausztriát és Németország egy részét is élelmezhattük. De az Alföld tüzelőanyag hiányán, építőanyag szükségletén a felvidékek fája, köve, vasércze, ipari termékei segítettek. A ki egyenlítősebb klímájú dombvidékek és kisebb medencék intenzívebb mezőgazdasági terményei (árpa, cukorrépa, gyümölcs, stb), az egész ország szükségletét ellátták. Így erős gazdasági kiegyensúlyozás állott fenn az ország különböző tájai között, ami erős gazdasági és politikai összetartó erő volt. (3.) A felvidékekről és Erdélyből az Alföld felé nyíló folyóvölgyek biztosították az egész államterület közlekedési egységét.

(10)

GAZDASÁGOK
SZÁMA ÉS TERÜLETE 1895 BEN

1. Törpegazdaság (0,5 hold) volt 1,280.000, összesen 2.155.000 hold.
2. Kisgazdaság (5–100 hold) volt 1,095.000, összesen 17,137.000 hold.
3. Középbirtok (100–1000 hold) volt 20.000, összesen 5,663.000 hold.
4. Nagybirtok (1000 holdon felül) volt 4000, összesen 11.901.000 hold.

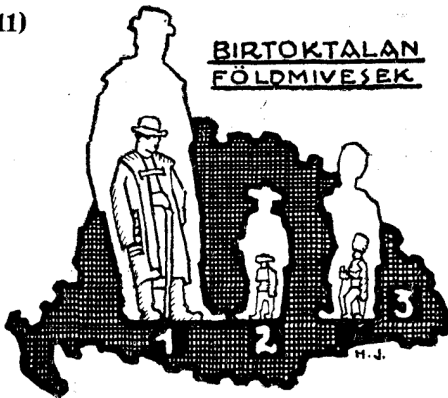
Hadd lássuk most ennek az általánoságban megrajzolt képnek egyes részleteit számokban is megvilágítva.

Az ország tökéletes földrajzi egységére jellemző, hogy a 325.000 km² kiterjedésű államterületből csupán 6,5% volt olyan, amely nem a magyar Dunába adta le vizét, hanem folyói elhagyták az ország területét. Az államterületeinek magva volt az Alföld, amely egymaga $\frac{1}{3}$ részét adta ki az országnak. Még ennek a legszárazabb tájunknak is volt annyi csapadék, hogy a mezőgazdasági termelés mindentől lehetséges volt (500–600 mm), míg

a felvidékek esőzése kielégítette az erdőségek szükségleteit is (600—1200 mm). Így a csapadék mennyisége és az emberi gazdasági munka következtében kellőleg ki volt egyensúlyozva a földnek művelési ágak szerint való megoszlása: szántóföld 45%, kert 1.4%, rét 9.3%, szőlő 1.1%, legelő 11.7%, erdő 25.8%, nádas 0.1%, terméketlen csak 51%. A szántóföldek kiterjedése csupán a háború előtti félszázadban 43.3%-kal gyarapodott, az összes termő területé pedig 150%-kal, aminek Oroszország kivételével nem volt párja egész Európában. (4, 5, 6.)

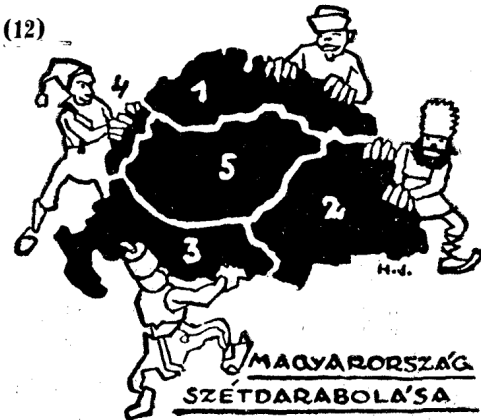
Az Alföldnek a mezőgazdasági termelésben való jelentőségére legyen elég megemlíteni, hogy középső vidékein területének 70%-a szántóföld. A terület

(11)

A történelmi Magyarország földművelő lakosságából (körvonallal jelezve) a magyarság 48'4%-a, a tótok 33'6%-a, az oláhok 31'5%-a volt cseléd vagy napszámos sorban.

művelési ágak szerint való megoszlása persze egy integer állam szükségleteinek megfelelő volt, az Alföld minden erdőtlensége mellett sem volt az országnak fahiánya, mert a felvidékeken viszont a szántóföldek aránya volt kevés (30%-nál is kisebb), s az erdőké magas. A magyar gazdasági élet minden egészségtelen gazdasági politika ellenére is felismerte földjének *táj előnyét*, hogy t. i. elsősorban kalászosak termelésére való a klímája. Az Alföldön az őszi kalászos vetemények élettartamára 447 mm, a kapásokéra csak 270 mm, a tavaszi kalászosakéra csupán 178 mm csapadék jut. Innen van az, hogy az ország összes szántóföldjeinek több

1. A csehek	63.004 (22,30%)
2. Az oláhok	102.181 (36,20%)
3. A szerbek	21.031 (7,30%)
4. Az osztrákok	4.026 (1,40%)
Összesen 190.263 (67,30%) km ² -t vették el az ország testéből.	

(13)

	Volt	Maradt
	e	e
	z	r
1. magyar	9.945	6.718 = 67'05 ^o / _o
2. német	1.903	555 = 29'02 ^o / _o
3. tót	1.946	164 = 8'05 ^o / _o
4. oláh	2.948	28 = 1 ^o / _o
5. ruthén	464	1 = 0'02 ^o / _o
6. horvát-szerb	656	66 = 10 ^o / _o

mint negyedrészen búzát termelt a magyar gazda, a rozs, árpa és a zab együtt foglaltak le ekkora területet, s csupán a kukorica területe állott igen közel a búzáéhoz. Mindamellett a iögyar ember még nem ért el olyan kiváló eredményeket á búzatermelésben, mint a nyugat-európai gazda, mivel még a

mi lakosságunk nem volt olyan sűrű, hogy a földet olyan intenzíven tudtuk volna megművelni. Sok más akadály is volt még ennek. Nálunk 1 ha területen átlag csak 12.9 q búza termett, míg Dániában 32 q! De ne kicsinyeljük le a magyar nemzet munkáját, mert hiszen a mi mezőgazdaságunk legfőljebb 150 éve fejlődhetik zavartalanul, azóta is elsősorban a mocsárral, homokkal, árvízzel, szikkel kellett küzdenie a magyar gazdának. S mindamellett 1879—1910 között búzavetésünk területe 55%-kal, az árpáé 20%-kal, a kukoricáé 48%-kal gyarapodott; 1871—1912 között pedig a búzatermés mennyisége 195%-kal emelkedett (sehol a világon ilyen erősen!), a rozsé 50%-kal, az árpáé 94%-kal, a zabé 80%-kal, a kukoricáé 193%-kal, a burgonyáé 152%-kal. A magyar nép tehát tőle telhetőleg megtette a magáét, hogy tömnének értékeit gazdasági értékekké változtassa.

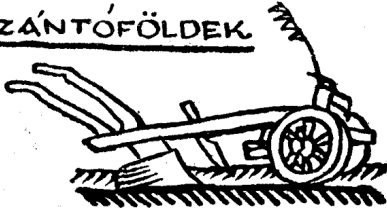
Magyarország földje, bár még korántsem volt intenzíven kihasználva, olyan jelentős volt Európa élelmezésében is, hogy éppen a mi hazánktól nyugatra egyetlen egy állam sem tudta lakosságát ellátni kenyérral, hússal, élelmiszerekkel, míg nekünk bőven volt kivitelünk. A termelt búzának csak 76%-át, a rozsnak 70%-át, az árpának 84%-át, a zabnak 87%-át fogyasztottuk el idehaza, a többi a külföldet élelmezte; földünknek a külföldi vásárra vitt drága termőerejét nagyrészt szövetekkel, divatárúval fizette meg a külföld.

A magyar föld nemcsak 20 millió embert látott el kenyérral, hanem kereken 25 millió lábasjóságot is táplált. A magyar gazda újabban mindinkább arra törekedett, hogy az állattenyésztés

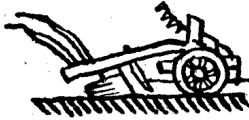
formájában is megközelítse a nyugati államokat, mindinkább eltűnt tehát a szilaj pásztorkodás, helyt adva az istállózásnak. Állatállományunk bőségesen kielégítette a lakosság szükségletét, sőt az egyik legfontosabb cikkünk volt a külföldi piacokon is.

A magyar föld nyers termeltényei tehát kellő mennyiségben állottak a nemzet rendelkezésére. Sajnos,, nagy részüket nyersen adtuk ki az országból, olcsó pénzen, a feldolgozással járó értéktöbblet nem a magyar munkásnak jutott. Eladtuk ezzel a magyar föld termőerejét, mert a feldolgozással járó hulladék, állati takarmány is kiment az országból, a magyar föld a termésnek csak eg részét kapta vissza trágya alakjában. A magyar föld megtett mindent a nemzet eltartásáért amit tőle munka révén kívántak. De bár a földbe fektetett munka is kevés volt, a föld nyers termelvények feldolgozásába fektetett munka még kevesebb volt. A magyar nemzet szerencsétlenségének, szegénységének egyik legfőbb oka az volt, hogy nem használta ki azt a táj előnyt, amit az áldott magyar föld a mezőgazdasági ipar lehetőségeinek nyújtott. Persze sok akadálya volt ennek, nem volt elég szenünk, a külföldnek viszont túlságosan sok volt, így olcsóbban dolgozhatott, s elvihette nyersanyagainkat. Nem volt elég pénzünk, hogy a felvidékek kitűnő vízierőit villamos erővé alakíthattuk és az Alföldre vezethettük volna. Valóban, az Alföldön igen kevés ipartelepünk volt, csupán a malomipar és a cukorgyártásunk volt jelentős; de még ezek sem tudták összes nyersanyagainkat feldolgozni. Az alföldi mezőgazdasági ipar támogatása helyett a

(14)

SZÁNTÓFÖLDEK

VOLT: 22,304.000 HOLD

MARADT:
9,583.000
HOLD

hibás gazdasági politika szövőiparokat támogatott a felvidékeken.

A magyar népnek minden erejét a mezőgazdasági termelésre és az ezekre émtett mezőgazdasági iparokra kellett volna fordítania, mert földje természete ezt írja elő. Ebben olcsóbban termelhettünk volna a külföldnél, viszont az idegen nyersanyagból, idegen szénnel gyártott iparcikkeket drágán állítottuk elő.

Hogy mit jelentett a magyar mezőgazdasági termelés értéke, akkor látjuk tisztán, ha egy más termelési ággal, pl. a bányászattal hasonlítjuk össze. A háború előtt egy évi aranybányászatunk annyit jövedelmezett, mint egyévi seprőciroktermelésünk, az ezüst bányászat értéke megfelelt a takarmány muhar termésének, vastermelésünk a lóhere és lucernamagénak, szénbányászatunk a takarmány bükkönyének, összes bányászatunk egyévi értéke nem volt

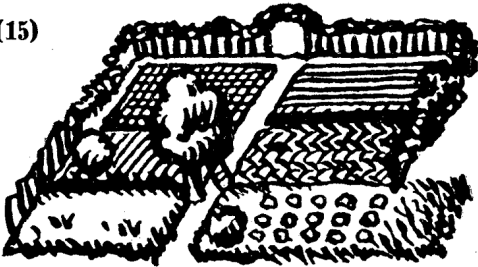
több, mint a rozs és árpa szalmájának egyévi értéke.

Sír a lelkünk, ha az elveszített felvidékekre, a kincses Erdélyre gondolunk, nélkülük sohasem lesz boldog Magyarország, de itt van, megmaradt a nagyon elhanyagolt Alföld, ebben még nav értékek várnak feltáráásra, ebből még lehet és kell is boldog Kánaánt csinálni a nemzetnek, amelyből könnyű lesz visszaszerezni a végeket Mai szomorúságunkban nagyon vigasztaló gondolat, hogy van még tennivaló az Alföldön, van még egy kihasználatlan, kamatoztatlanul heverő tőkéje a nemzetnek, az Alföld eddig ismeretlen gazdasági lehetőségei.

KERT

(15)

VOLT: 662.000 HOLD

MARADT
167.000
HOLD

2. MAGYARORSZÁG NÉPE.

Az állam földjében, éghajlatában, talajában, szerkezetében, vizeiben és növényzetében levő értékek még nem gazdasági értékek, csak földrajzi lehetőségek, amelyeket emberi munkával kell gazdasági értékekké, terményekké, állatokká, erőkké, iparcikkekké alakítani. Az emberi munkával a természettől legmostohábban felszerelt tájból is paradicsomot lehet csinálni; viszont ha az emberi munka ellanyhul, a táj elpusztul, elvadul (Mezopotámia, Babylonia). Az intenzív emberi munkához azonban sűrű lakosság kell, amelyet a nehezebb megélhetési viszonyok munkára sarkalnak.

A magyar nép egyik szerencsétlensége volt, hogy nem tudta ezt a hármas medencerendszert kellőleg kitölteni. Már

---

(16)

SZŐLŐ

VOLT: 546.000 HOLD

MARADT: 376.000 HOLD

---

(17)

LEGELO

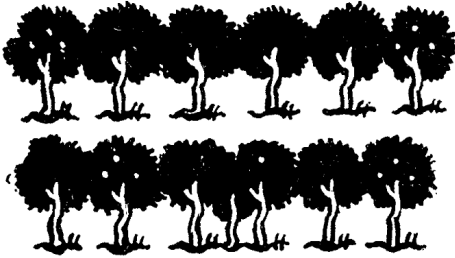
VOLT: 5,755.000 HOLD

MARADT:
1,759.000 HOLD

pedig ha a peremek felé ellanyhult az államalkotó faj nemzeti ereje, ezzel a föld minden összetartó ereje mellett is veszélybe jutottak a végek. Hogy ez bekövetkezett, annak nem a magyar nép az oka hanem az a történelmi végzet, amely a magyar fajnak egy évezreden át osztályrészül jutott, hogy t. i. mint az európai művelt államok legkeletibb tagja, mint bástya állt útjában a kelet felől Európára csapkodó népvándorlás utolsó hullámainak. A magyar nép saját testével védte azokat a nyugati keresztény kultúrákat, azokat a népeket, amelyek most e védelem következtében elvérzett magyar faj fölött e védelemben beállott viszonyok alapján ítélkeztek.

A honfoglaló magyarság létszáma kb. 200.000 fő lehetett, s ez a csekély létszám a tatárjárás előtt már annyira felszaporodott, hogy hazánk népsűrűsége a nyugati államokéval vetekedett. Ekkor következett be az első katasztrófa. Újabb

(18)

ERDŐSÉG

VOLT: 12,642.000 HOLD

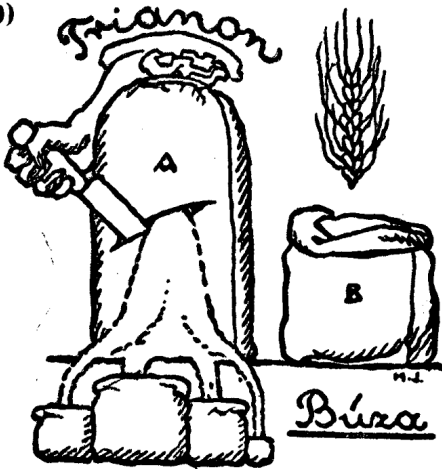
MARADT:

1,834.000 HOLD

megeősödés után a népszám felszaporodik a török háborúk előtti időkben 5 millióra. A hódoltság megszűnte után 2 millió embernél nem volt több az egész országban, legkevesebb éppen az Alföldön. Megindult a bevándorlás, a nyílt, tömeges letelepítés, de már előbb megindult a havasi pásztor-ságnak, az oláhságnak alattomos, lassú beszivárgása is. Mindez nem lett volna katasztrófává, ha a magyar fajnak ideje lett volna az asszimilációra, a beolvászásra, de a csekély számú, legjobban elvázott magyarság ezt a tömeges bevándorlást nem bírta el. Tarkává vált az ország. Gazdaságilag elhanyagolt Alföld, néprajzilag tarka végek, lehetett e a katasztrófa bekövetkezései előre nem látni!

Az ország földjének arculata mindig híven visszatükrözte lakosságának sűrűségét. Amikor kevés lakossága volt az államnak, különösen az Alföldnek, elhanyagolt volt a föld is. A török hódoltság után mindinkább sűrűsödött az ország lakossága; a háború előtt évenként átlagosan 1%-kal szaporodott. így 1910-ben minden km²-re 64.2 lakos jutott, s az összes népesség (Horvátországgal együtt) 20-88 millió lakost tett ki. A kiegyezéstől kezdve már határozottan mutatkozott az a folyamat, hogy az alföldi és dombvidéki tájakon, tehát az állam mai területén erősebben szaporo-

(19)

- A) Trianon előtt átlagban termett
 búzánk ..... 41,018.000 q.
 B) Trianon után nekünk maradt ... 19,942.000 q.
 A megszállt területeken a cseheknek terem:
 3,862.000 q, az oláhnak: 9,687.000 q, a délszlávnak:
 6,921.000 q, az osztráknak: 569.000 q.

dott a népesség-, mint az egész országban általában, ami az Alföld mezőgazdasági kultúrájának erős fejlődésére vezethető vissza. 1869—1910. évek között az egész állam területén csak 35.4%-kal szaporodott a lakosság, míg a mai csonka állam területén 51.8%-kal.

De még így is nagyon ritka volt az Alföld lakossága, ha a népsűrűséget a mezőgazdaságilag megművelhető területekre számítjuk. Az Alföld középső vidékein ugyanis 1 km² mezőgazdaságilag megművelhető területre csak 80—90 lakos jut, míg Máramarosban 322, Krassó-Szörényben és Zólyomban pedig 250—300.

Az ország földjének elsősorban mezőgazdasági termelésre való alkalmassága okozta, hogy a Magyar birodalom népéből 1910-ben 64.5% földműveléssel

(20)

TENGERI

VOLT:

42,118.000
MÉTERMAZSA

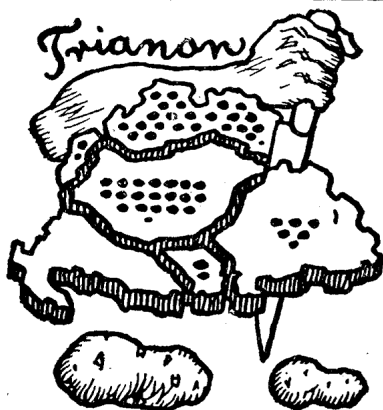
MARADT:

15,058.000
MÉTERMAZSA

H.J.

(ÉVENKÉNT)

(21)

BURGONYA

VOLT : 51,673.000 MÉTERMAZSA
MARADT: 19,517.000 " "

foglalkozott. Földművelő népességünknek az ország területén való megoszlása nem egyenletes; feltűnő, hogy az Alföld lakosságának csak 58.5%-a foglalkozott mezőgazdasági termeléssel, a Kis-Alföldön 60.4%, a Dunántúl 63.6%. ellenben Erdélyben pl. 70.6%, az Északnyugati Felvidéken 62.2%. Ez okozta, hogy az Alföldön nem volt elég munkáskéz a föld intenzív megművelésére, s aratás-kor a felvidékek és Erdély népe járt le az Alföldre aratni.

Iparos népességünk száma már elenyésző a mezőgazdaságiakéhoz képest. Az ország összes kereső lakosságából csak 16.3% volt iparos. A háború előtti utolsó évtizedben ez a népesség szaporodott a legerősebben, ami csupán azért nem volt öröndetes jelenség, mi-

vel a földművelő elem tódult az ipari munkára, s így a magyar föld megművelésétől mind több munkáskéz szakadt el. Sajnos, az iparos munkásságnak nagy része nem a föld nyersterményeinek ipari feldolgozásával foglalkozott, hanem inkább az ú. n. nehéziparral. (7.)

Az ország földjének nagy része a magyar faj kezében volt ugyan, de az utóbbi évtizedekben erősen kiszaladt alólunk a föld: részint a nemzetiségek, részint bevándorló faj tömérdek földet szereztek. (8, 9.)

Az ország birtokállományának megoszlása is nagyon egészségtelen volt, sok földnélküli magyar hiába sóvárgott birtok után, a nagybirtokosok kezén túlságosan sok föld volt. (10, 11.)

Noha a nemzet testének munkamegosztása sem volt elég egészséges, mégis nem ez volt az állam nagyobbik betegsége, hanem az, hogy összetételében, nyelvében és nemzeti érzésében nem volt egységes. A XVIII. sz.-ban bevándorolt lakosság utódainak nem volt ideje nemzetileg összeforni az államalkotó fajjal, mint Nyugat-Európában. Másrészt a mi bevándoroltjaink asszimilálódásának gátat vetett a napóleoni háborúk után felébredt nemzetiségi kérdés. A külső fajrokonok természetesen alaposan rajtavoltak, hogy nemzetiségeinket ne tudjuk összeforrasztani az államalkotó magyarság érzelmi egységébe, így azután a háború előtt az volt a helyzet, hogy az anyaország (Horvátország nélkül) lakosságától 54.5% volt magyar, 10.4% német, 10.7% tót 161% oláh, 2.5% rutén, 1.1% horvát, 2.5% szerb, 2.2% egyéb nemzetiségű. Rendkívül hátrányos volt a nemzetre, hogy ezek a nemzetiségek az államte-

rület peremein laktak, ahová már a magyar kultúra összetartó ereje csak halk lüktetéssel érkezett. A Kárpátok összetartó ereje, az ország kitűnő földrajzi és gazdasági egysége mégis elég erős lett volna az ezeréves integritás megoltalmazására, ha a lelki integritás nem bomlott volna meg az izgatók munkájára. A centrifugális erők alig voltak erősebbek a magyarság és az Alföld összetartó erőinél, de az ellenséges gyűrű nemcsak arról gondoskodott, hogy a peremeket leszakító erőket a lehető legmagasabbra fokozza, hanem kről is, hogy a magyarság összefogó erejét szétbomlassza. Előbb bomlott meg a lelki integritás a magyarság és a nemzetiségek között, azután megbomlott a magyarság lelki integritása is, β csak a harmadik és a végső lépés volt a területi integritás megbontása.

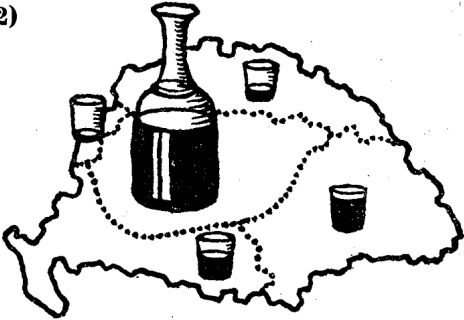
Visszatekintve a közelmúlt szomorú történelmére könnyű megállapítani, hogy a katasztrófa előidézésében egyaránt részes volt a ferde. vágányokon járt gazdasági politika, a kultúrpolitika és az öncélú magyar külpolitika hiánya, de nem kevésbé az öntudatlan, szervezetlen magyar társadalom is, amelynek teste tele volt genyes fekélyekkel, külső és belső élősködők raja hemzsegett rajta, de mégsem tudott egyetlen tiszta pillantást vetni a jövőbe.

3. MIT VETTEK EL TÓLÜNK?

Sokkal könnyebb volna azt számbavenni, hogy mi maradt nekünk?

A felosztásnál olyan hamis elv érvényesült, amelyet nem lehetett végrehajtani és így ennek leple alatt szabad prédává válhatott az ország földje az

(22)

MUSTTERMÉS

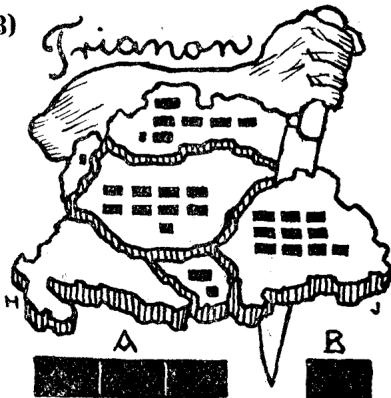
VOLT: 3,243.000 HEKTOLITER
 MARADT: 2,002.000 " "

éhes szomszédoknak. A felosztás alapelve a nemzetiségi határok mentén húzandó országhatárok voltak. Igen ám, de Magyarországon, éppen úgy, mint egész Kelet-Európában, éles nemzetiségi határvonalakat nem lehet meghúzni; ezen területek történelmi múltja kellőleg megmagyarázza ezt. Ennek az elvnek következménye lett azután, hogy a nemzetiségi területek ürügyén mindent elvettek tőlünk, amire éppen szükségük volt. Az új határok stratégiai, katonai határok: a cseh határ a Dunán, az oláh határ az Alföld peremén, a szerb határ a Duna-Dráva zúgában húzódik el. Ezzel azután teljesen mellékesé vált, hogy a stratégiai határok kedvéért elvettek tőlünk színmagyar területeket (Csallóköz) tősgyökeres magyar városokat (Kassa, Szatmár, Nagyvárad. Kolozsvár, stb), szétvágtak gazdaságilag a legszorosabban össze-

tartozó területeket, sőt városokat is (Sátoraljaújhely). (12.)

Elvették az ősi magyar föld $\frac{2}{3}$ részét, így hazánk területe 325.411 km^2 -ről 92.916 km^2 -re csökkent. A legnagyobb darabot az oláhok kapták, Horvátország tekintetbe vétele nélkül az ország területének 36.2%-át, azután a csehek 22.3%-át, a szerbek 7.4%-át és az egész Horvátországot, az osztrákok 1.4%-át. A népben való veszteség nem ekkora na τ , mert hiszen a ritkábban lakott peremvidékeket kapcsolták le az ország testéről. A míg az állam régi és csonka területe úgy aránylik egymáshoz, mint 3.5:1. a lakosságé 2.6:1. A csonka állam területén 1920-ban 7,987.204 lakost sikerült megszámlálni. Annyit jelent ez, hogy a régi államban az ország összes

(23)

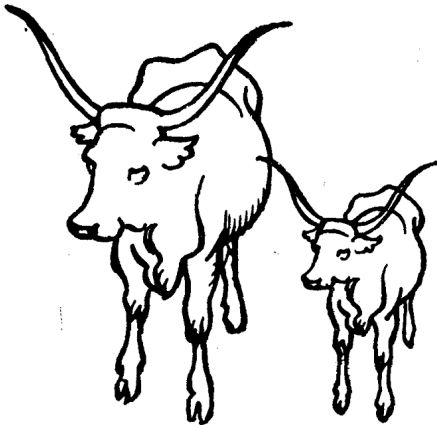

BIRTOK (100 HOLDNÁL
NAGYOBB)

A) VOLT: 28.000 BIRTOK = 26,363.000 HOLD
B) MARADT: 11.000 " 8,709.000 "

gazdasági erői sűrítették legerősebben az Alföldön a lakosságot, már most azután nagy kérdés, hogy vajjon a peremvidékek elvesztése után az Alföldön összesűrűsödött lakosság meg tud-e élni tisztán az Alföld gazdasági erőire támaszkodva. Egy dolog kétségtelen, az t. L., hogy az eddigi munkateljesítmény-nyel semmiesetre sem. s az elveszített földet erősebb munkával kell pótolni. A köröskörül megnyírt országtestnek nyílt sebei ma is véreznek. A nemzet testéről nemcsak a vele lazábban összeforrt tagokat, az egyes nemzetiségeket választották le, hanem a törzsbe is mélyen belekanyarítottak. Csak az anyaországról szólva elveszett a magyarság 32.9%-a, 67.05%-a maradt a csonka hazáé. Nem-

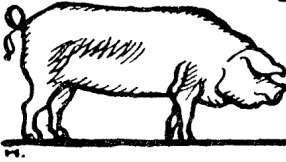
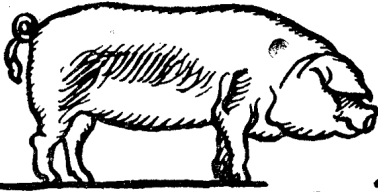
(24)

SZARVASMARHA

VOLT : 6,184.000 DARAB
 MARADT : 2,157.000 //

(25)

SERTÉS

VOLT:

6,418.000 DB.

MARADT:

3,331.000 DB.

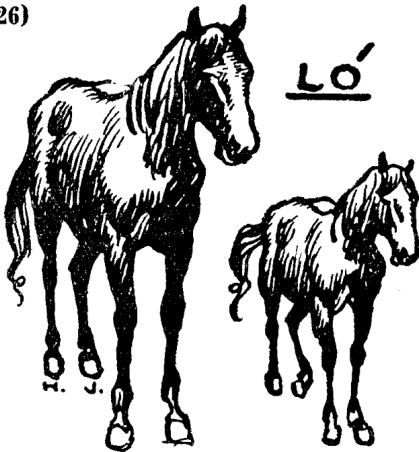
M.

J.

zetünk teste, a Fiúménak és Lengyelországnak jutott testvéreket nem is említve, öt felé szakadt, 10.9%-a cseh rabóságban sinylik.. 171 % -a oláh börtönben sanyargatta tik, 4.6%-a a balkáni szerb jármot húzza. 0.8%-a pedig osztrák uralom alá jutott. A csonka hazában a 10 millió magyarból mindössze 6.6 millió maradhatott meg. Az elszakított területek lakosságának 20—32%-a tiszta magyar, míg a nekünk hagyott területen csupán 11.6% a nem magyar anyanyelvű, így mérte az igazságot a szemforgató, farizeuskodó wilsoni béke! (13.) Már most csak az kérdés, hogy az elszakított területek mit jelentettek az ország egykori gyönyörű gazdasági egységében? A Béketárgyalások szomorú, gyászos idejében gyakran lehetett azt a tudatlan, káros megjegyzést hallani, hogy nem kell búsulni az elszakított végekért, itt maradt az Alföld, majd terem ez annyi búzát, hogy megélünk belőle, legalább nem kell belőle az éhes

(26)

VOLT: 2.001.000 DARAB
 MARADT: 897.000 " "

ruténnek, tótnak adni! Szomorú az ilyen tudatlan beszéd, mert ahhoz, hogy egy ország gazdag lényen, nem elég az ilyen egyoldalú termelés; ahhoz, hogy jó búzaterméseket pordukálhasson a földműves, nem elég a búzaföld hanem kell a felvidékek köve az útépitéshez, kell a fája, vasa, szene, kell a folyóvíz az öntözéshez a műtrágya, sőt a mi alföldünkön kellett a felvidékről lejáró mezőgazdasági munkás is. Hazánk gazdasági életéből nemcsak a föld esett ki, hanem tömérdek ember dolgos kezét is elveszítettük. De a termőföldből sem sok maradt. Magyarországnak (Horvátország nélkül) összes szántóföldjéből elveszett 57.1%, úgy hogy a csehek aratják le a termést szántóink 17.8%-án, az

oláhok 26.6%-án, a szerbek 11.2%-án, az osztrákok 1.9%-án, nekünk csupán 9,583.000 k. hold szántónk maradt. Éppen így elveszítettük jó kerti földjeinket, ezeknek éppen 75%-át, a jó dombvidékeken, hegyvidéki folyóvölgyekben; ma nincs több, mint 167.000 k. hold kertünk. Aránylag keveset veszítettünk a szőlőlőkből, ennek megmaradt 68.4%-a (376.000 k. hold). A hegyvidékek dús legelőin tenyésztett állatot is idegen népek hasznosítják; rétjeink 75%-a, legelőink 69.5%-a került az idegen fajok kezére, s ma mindössze 1,759.000 k. hold legelővel kell beérnünk. Nagy tévedés volna azt gondolnunk, hogy az Alföld középső vidékeivel a legjobb termőföldeket tartottuk meg. Éppen az esősebb alföldi peremeken, a Bánságban, Bácskában termett a legjobb magyar búza. Lekanvarították búzatermő területünk 54.-%-át, amivel búzatermésünk 51.4 %-a

(27)

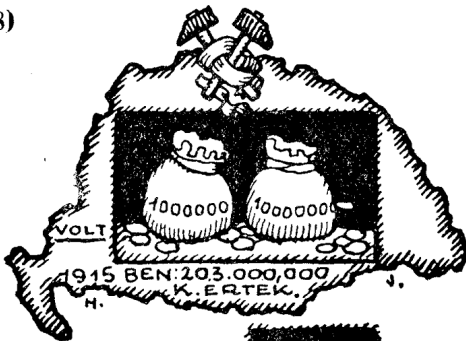

JUH

VOLT: 7,697.000 DARAB
MARADT: 2,408.000 " "

ment veszendőbe, úgy hogy ha a termés nem romlott volna is a háború után, mai területünkön csak 19,942.000 q búza teremne a régi 41 millió q helyett. Persze, ma ennél is sokkal kevesebb terem, s boldogok lennénk, ha legalább ennyit takaríthatnánk be. (14, 15, 16, 17, 18, 19.) Más mezőgazdasági termelésünkből még többet is elveszítettünk, így kukoricatermelésünk 64% -át, zabtermelésünk 65%-át, burgonyatermelésünk 62%-át, Hogy milyen jó termőföldeket veszítettünk, csupán azt említem meg, hogy a csonka ország területén az árpa csak 7.8 q termést adott holdanként a háború előtt, de a szerbeknek jutott területen 8.6 q-t. az osztrákoknak ítélt területen 8.7 q-t, a tengeri a megmaradt területen

(28)

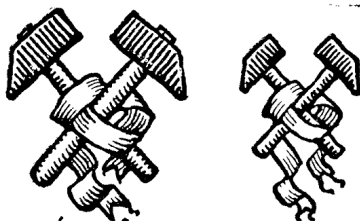

BÁNYA-
TERMELES
ERTEKE

84.500,000 KOR.

(29)

**TÖRTÉNELMI MAGYARORSZÁG
BÁNYATERMELESENEK
46,6%-A JELENLEGI HATÁRAIN-
KON BELÜL MARADT.**

csak 101 q-t, de a szerbekhez csatolt Bánságban és Bácskában 13.2 q-t. és így tovább. 20, 21, 22.)

Megnyomorított gazdaságig életünk legfájóbb sebe, a csonka ország legégetőbb baja, hogy elveszítettük a Kárpátok gyönyörű, gazdag erdőségeit. Hazánknak 12.6 millió k. hold erdeje volt, amire nagy szükségünk volt, mivel az Alföldön egyes vidékeken csaknem teljesen kiirtották az erdőt. így pl. Szolnok megye területének még 3%-át sem fedi erdő. A gyilkos békeparancs mit sem törődött azzal, hogy erdő nélkül marad egy állam, s szemhunyorítás nélkül lekanyarították erdeink 85.7 %-át. így a csonka országban csupán 1,834,000 k. hold erdeje maradt (a terület 11.4%-a), s ezzel Európa legerdőtlenebb államává tették hazánkat., Következései borzalmasak: az Alföldön eltüzelik a trágvát, nem marad meg egy fa sem, ha a didergő népség hozzáférhet.

Az állam legfőbb gazdasági ereje termőföldjében volt. de az a csekély bányatermelés, amely a hegyvidékeken folyt,

mégis lényegesen hozzátartozott az állam gazdasági önelégültségéhez. Bányászatunk nagy részétől szintén alaposan megfosztottak. Elveszett Erdély és Máramaros minden konyhasója, Erdély földgázmezői, Nyitramegye petróleumkútjai, az összes arany- és ezüsbányák, a vasércbányák legnagyobb része. Elvették tőlünk a hegyvidékek állandó vizű, nagy esésű és így energiatermelésre kiválóan alkalmas folyóit is, úgy hogy alig maradt valami. (23.)

Elveszték a magyar ipar legjobb területei is. nemcsak az ipartelepek, hanem az iparhoz szükséges energiaforrások is; a megmaradt ipartelepeket viszont nyersanyagtermelő területeiktől vágta el ez a minden józan emberi ész megcsúfolásával húzott trianoni határ. Csupán példaképen említem meg, hogy megmaradt malmaink 62%-a. de a búzatermelő területekből csak 45%, a cukorgyárak 40%-a. a cukorrépatermelő területekből viszont 42%; a mienk a sörgyárak 71%-a, de az árpatermelő területekből megint csak 47%-ot mondhatunk magunkénak; meghagyták a dohánytermelő területeknek is 83%-át. de már a dohánygyárakból csupán 45%-ot. Ennek a fejtetőre állított békének a következménye azután, hogy a békében a gyári malmok minden lóerőjére 533 q őrlendő búza jutott, ma csak 283 q. a cukorgyárakéra 938 q cukorrépa, ma csak 299 q, a sörgyárak 1 hl termelőképességére 6.1 q árpa, ma mindössze 2.3 q. Tovább is folytathatnánk ezt a szomorú, kétségbeejtő és keserű kacagásra ingerlő bölcsesség jellemzését, de mit érünk vele? Egyszóval: mindent elvettek, amit akartak, ami elvehető volt, már pedig az alélt nemzettől nemcsak

nemzeti vagyonát, hanem még lelke jobbik felét is el lehetett akkor venni.

Az, hogy elvittek a földdel együtt 4 millió szarvasmarhát. 3.5 millió sertést, 851 ezer lovat, 4.7 millió juhot, már csak ráadásnak vehető; az meg már szót sem érdemel, hogy a porba sújtott nemzet testén egy balkáni hadsereg gázolt végig, amely még a maradék földről is elvitt minden elvihetőt. (24, 25, 26, 27.)

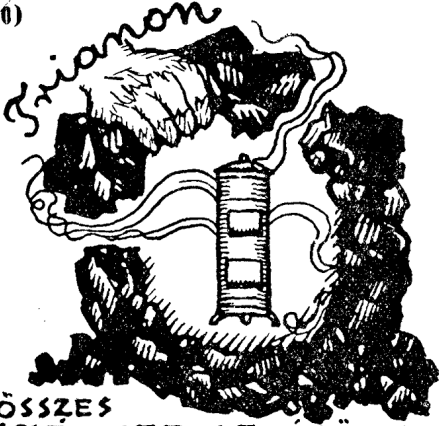
Nézzük most már ezeken a szomorú számokon túl, mit jelent gazdaságilag az ország felosztása, mi maradt nekünk, földben, népben és gazdasági lehetőségekben?

4. MI MARADT NEKÜNK?

A jelenlegi megcsonkítottságában, a múlt gazdasági életének e romjai fölött egy életképtelen ország, amelynek gazdasági életét egészen új alapokra kellene helyezni, amelyben az egykori boldog Magyarországból végzett munkánál is mindenkinek sokkal többet kellene dolgozni, ha valamiképpen meg akarunk élni.

Az ország földjének fizikai integritása teljesen megszűnt, de megszűnt a Kárpátoknak az ország védelmében ezer éven át betöltött szerepe is. Ma az ország ellenségei a szó szoros értelmében bent állanak az ország szívében, Budapest lőtávolon belül van a cseh határtól. Megszűnt az ország rendkívül kedvező fizikai, földrajzi tagolódása és így éghajlati változatossága is. A jól kiegyensúlyozott termelő területekből összetett medenceállamból alföldi államot csinált Trianon, a csonka országot a legszárazabb vidékekre szorítván vissza, ahol csak öntözéssel lehetne kielégítően ter-

(30)

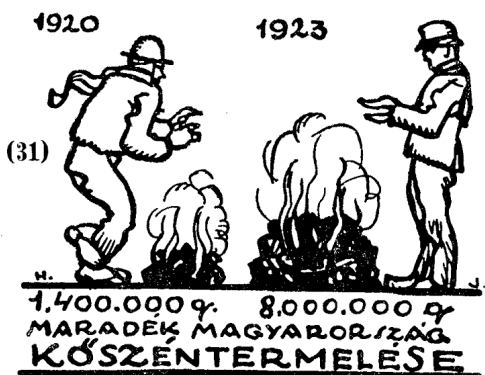
**ÖSSZES
SZENTERMELEŚÜNK**

**VOLT: 90.670,000 M. MÁZSA
MARADT: 64.800,000 " "**

melni. A csonka ország területének olyan egyforma az éghajlata, hogy száraz időjárás esetén az egész országban rossz lehet a termés, ami a régi, többféle éghajlatú tájakból összetett országban nem történhetett meg. Nincs az országnak elég folyóvize sem, nem lehet megoldani a modern mezőgazdaság legnagyobb problémáját, az öntözést. Az a tény, hogy ma minden folyónk idegen állam területéről lép be az országba, megnehezíti az ármentesítést, a vízierők kihasználását, az egységes és célszerű vízgazdálkodást. Minden tekintetben csonka tehát államunk földje.

Csonka-Magyarországban ma nem lehet olyan sokoldalú mezőgazdasági termelést folytatni mint az ezeréves hazá-

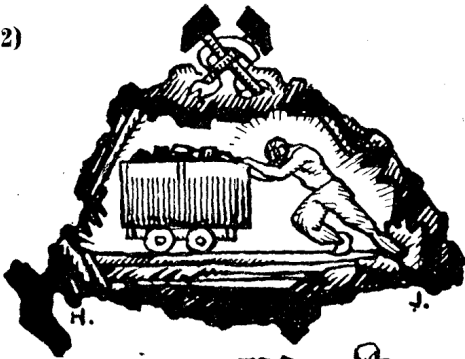
ban; a szeszélyes időjárású, száraz Alföldön elsősorban csak a kalászos növények termelési lehetőségei vannak meg. Itt a legingadozóbbak a termésátlagok is, éppen ezért nem sokat jelent, hogy a csonka állam területének több mint fele szántóföld (60.2%). Amikor a békekötésben több mint felét elvesztettük szántóföldjeinknek, az állam gazdasági ereje szintén legalább is ilyen mértékben csökkent. Erre a megmaradt szántóföldre ma sokkal több lakos jut, mint a régi hazában (1 km²-re előbb 113, most 117). A föld és a nép viszonya tehát erősen súlyosodott. Kevés a munkáskéz is, mert az őstermelők aránya is kisebb ma, mint előbb volt (63.7%—45.5%). A mai állani területe még a kalászosok közül is elsősorban csak a búza és a rozs termelésére alkalmasabb. A legjobb árpa, zab, burgonyatermelő területeken már nem a magyar gazda arat; sokat szenved állattenyésztésünk is, mivel a lóheretermő területeknek csak $\frac{1}{3}$, a lu-

cerna területének $\frac{1}{2}$ része van meg. Így ma a kalászosok termelése jellemzi a magyar mezőgazdaságot. De még ez is erősen lehanyatlott a háború után. A csonka állam területén ma sokkal kisebb a bevetett terület, mint volt ugyanitt a háború előtt, az ugar területe 7%-ról 13%-ra emelkedett. Éppen azoknak a terményeknek a vetésterülete szállott le legerősebben, amelyekből a legtöbb maradt meg. A csonka állam mezőgazdasági termelése így igyekszik ismét pótolni a kapásnövények elveszített termőterületeit. Szántóföldjeink kimerültek, a háború után alig lehetett műtrágyát, mezőgazdasági gépet. stb. beszerezni; megritkult az állatállománya, így a termésátlagok ijesztő módon leszállottak. A magyar mezőgazdaság

(32)

**FEKETE
SZÉN**
TERMELESONK
VOLT:
10.970,000 M.M.
MARADT:
8.000,000 M.M.AZSA.

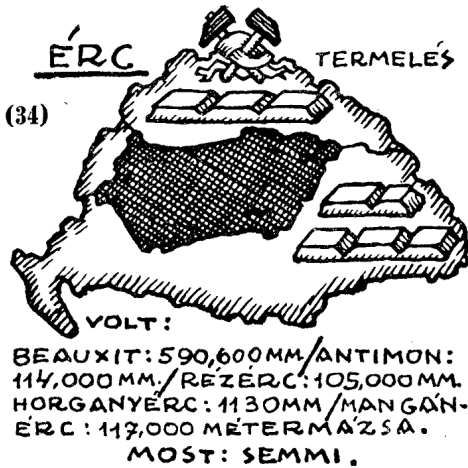
(33) B A R N A S Z É N : -

**TERMELEÉSÜNK: 79.700,000
M.MAZSA VOLT. — MARADT: 56.800,000 M.M.—**

termésátlagai 35 évvel estek vissza, s ma ugyanott van a termelés, ahonnan 1880 körül elindult. Búzatermelésünk mind több teret enged át a kevésbé nagyigényű rozsnak. Csupa szomorú jelenség ez! A megmaradt föld termőereje ..pusztul, vész!

Mezőgazdaságunk ma alig tudja kielégíteni a lakosság nagyon is lecsökkentett igényét, s amit mégis kiviszünk a külföldre, az nem fölösleg, hanem a koldus árusítja utolsó darab kenyerét, hogy didergő testére rongyokat szerezhesen. A háború előtt az állam minden lakosára 221 kg búza jutott egy év terméséből, amiből csak 168 kg-ot fogyasztott el, most az 1920—21 termés szerint 145 kg jut, s legalább 147 kg-ot kellene elfogyasztani.

Megcsökkent állatállományunk is, mivel a legjobb legelőket elveszítettük. 100 lakosra a háború előtt 34 darab szarvasmarha jutott, ma csak 28, 42 darab juh helyett csak 31. Nincs erdőnk sem. az

Alföld tüzelőanyaggal való ellátása ma súlyos problémánk. A megmaradt erdőségek faállományának értéke is igen csekély. 1913-ban 1 lakosra 0.69 k. hold erdő jutott, ma csak 0.26 k. hold.

A mezőgazdasági termelés, állattenyésztés és erdőgazdaság leromlásával megszűntek azok az erőforrások, amelyekből legbőségesebben táplálkozott a magyar gazdasági élet. Ezek szolgáltatták azokat a fölöslegeket, amelyeket a külföldre vive érték ott iparcikkeket vásárolhattunk. Ipari szükségleteink ma is fennállanak, de nincs mit cserébe adnunk.

Bányászatunkból is alig maradt valami. Hegyi bányászatunkból csupán a széntermelés maradt meg, vasbányatelepünk csupán egy van. Ércbányászatunk jóformán teljesen hiányzik. Összes bá-

nyatermelésünknek 41%-a maradt az ország birtokában.

Már a háború előtt sem volt elég a magyar széntermelés, ami a legnagyobb akadálya volt Magyarország iparosodásának. De megvolt a lehetősége 2,700.000 lóerőt kitevő vízienergia felhasználásának, ami a magyar ipart egyszerre megerősítette volna. Most ez az utolsó remény is odavan, amennyiben vízi energia-lehetőségemkiek csupán 3%-a maradt meg. Még tragikusabb a helyzet, ha meggondoljuk azt, hogy mikor elvesztettük csaknem összes energiaforrásainkat az állam lakosságának éppen az a része maradt meg, amelyik legjobban használja az energiát. Így elég szomorú perspektívái vannak ipari fejlődésünknek. (28—37.)

Ipari életünket rendkívül érzékenyen sújtotta a felvidéki nehézipar elvesztése; jelenleg csupán a főváros környékén maradt meg jelentékenyebb iparunk. Az 1913. évi állapotok alapján számítva az osztatlan és a csonka ország

---

(35) TRIANON UTÁN
2,5 MILLIÓ MÉTERMÁZSA

SÓ
TERMELESIINKET
EGÉSZÉBEN
ELVESZTETTÜK.

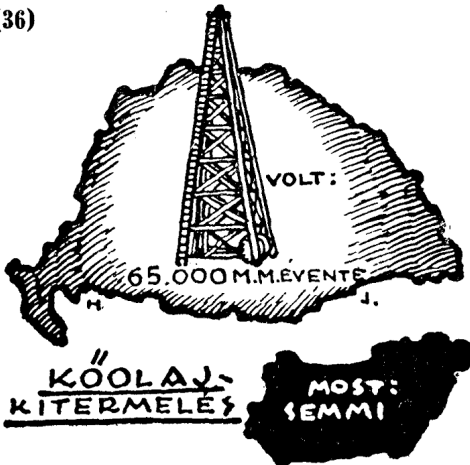

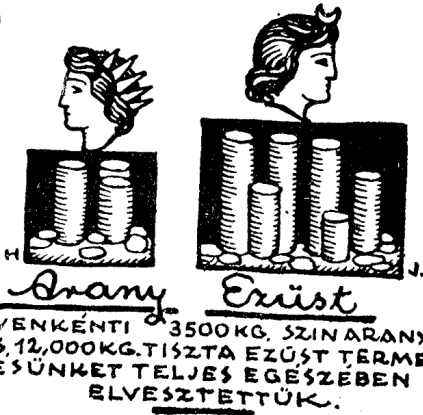
ipartelepeinek száma úgy aránylik egymáshoz, mint 2 :1. a motorerőkben az arány 1.9 :1, a munkáslétszámé 2:1, a termelési érték aránya 1.7 :1.

A valóságban még szomorúbb a helyzet, mert egyes iparágak megmaradt része is alaposan visszafejlődött a megcsonkítás után; elsősorban azok az iparágak, amelyekből a legtöbb maradt, hogy helyet adjanak az elveszített, s a mi gazdasági termelésünkben idegen iparoknak, mint pl. a szövőiparnak. A csonka ország gazdasági élete, sajnos, még mindig nem ismerte fel azt, hogy elsősorban a hazai termésű nyersanyagokat feldolgozó iparokat kell megteremtenie. A háború után egyébként is tömérdek új gyári üzem indult meg, csupa törpe üzem, ami egészségtelen fejlődés, mikor a meglévő, tőkeerős üze-

(36)

(37)

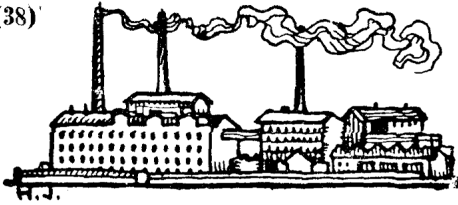

mek is csökkentett munkáslétszámmal dolgoznak. (38—51.)

A trianoni béke megrabolt bennünket kitűnő vasútaink és közútaink nagy részétől is. De egyet nem tudott tőlünk elvenni, t. i. közlekedési egységünket. A magyar föld medenceszerkezete megengedte azt, hogy az egész ország peremvidékeit könnyen össze lehetett kapcsolni az ország gazdasági központjával egy egységes közlekedési hálózatba. A peremvidékeket lenyirbálták, de ezek az elveszített tájak ma is jobban bekapcsolódnak Budapest közlekedési útjaiba, mint új fővárosukéba. A felvidékeket Budapesttel 12 vasúti vonal köti össze, Prágával csak 5, Erdélyt Budapesttel 12 vonal, Bukaresttel 4. a Délvidéket Budapesttel 16, Belgráddal csak 4.

Vasútaink és közútaink hálózata ma valamivel sűrűbb a csonka országban,

(38)

GYÁRTELEP

VOLT: 4,241

MARADT: 2,075

mint az integer államban volt, akár a lakossághoz, akár a területhez arányítjuk. Sajnos, még mindig nem elég sűrű, különösen az Alföldnek égető szüksége volna jó utakra, gazdasági vasutakra, mert ezek nélkül nem lehet megoldani a többtermelés problémáját.

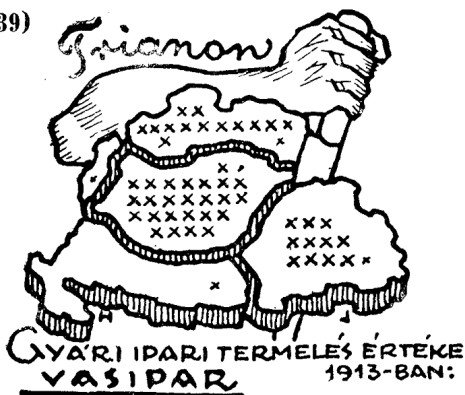
Külkereskedelmi forgalmunk a megcsonkítás után nagyon egyoldalúvá vált. Nincs eladni valónk, de annál több a vásárolni való. Amit eddig a felvidékek, Erdély szolgáltatott az Alföldnek, azt ma is nagyrészt onnan szerezzük be, de ma már ezek a drága földek a számunkra külföld. Az 1923. évben behozott árúknak 59%-a az elszakított magyar területekről származott! Külföldi behozatalunk $\frac{3}{4}$ részét teszik ki a külföldi ipari árúk. Ezt az egyoldalú árucserét nem sokáig bírhatja ki egyetlen állam sem. Összes külkereskedelmi forgalmunk értékének 1920-ban 43.9%-át, 1921-ben 34.8 %-át, 1922-ben 24.2%-át, 1923-ban 7.6%-át nem tudtuk kivitellel ellen-

súlyozni, tehát ennyi volt kereskedelmi mérlegünk passzivitása. (52.)

A felvidékeken, Erdélyben voltak leg-sűrűbben a magyar városok, mindannyiuk a magyar kultúra egy-egy vég-vára. Ezek elvesztésével a fővároson, a Dunántúl néhány városán és Szegeden, Miskolcon, Debrecenen kívül alig maradt igazi városunk, ami a magyar kultúra katasztrofális vesztesége. Az alföldi városok nagy része csak lakossága számát tekintve mondható városnak, kultúrájában, népe foglalkozásában mindannyi egy-egy óriási falu. megmunkálásra, fejlődésre váró nyers talaj.

Nagyműveltségű felvidéki, erdélyi vá-

(39)

VOLT: 501.763,000 KORONA / 254.108,00

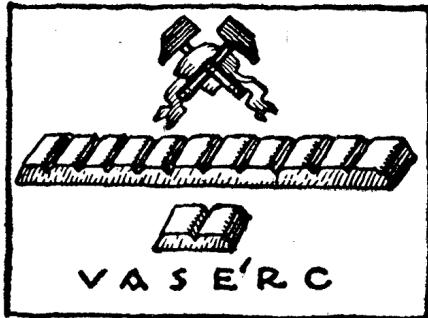
MARI

rosaink elvesztésével olyan kulturális veszteségeink vannak, amelyek még fájóbbak, nehezebben pótolhatók, mint az anyagi veszteségek. Az Alföld kultúráját megsemmisítette a török hódoltság, a felvidékekét először elrabolták, hogy elpusztíthassák azok a fajok, akiket a magyarság kardja oltalmazott a török ellen.

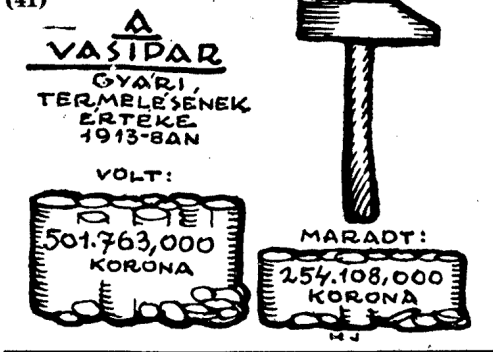
A magyar nemzeti kultúrának mindig fontos gócpontjai voltak a Felvidéken és Erdélyben, Ennek egyrészt történelmi okai vannak, az, hogy azok a hegyvidékek nem pusztultak annyira a török hódoltság alatt. másrészt iparosodásuk, bányavidékeik alkalmasabbak voltak egy-egy műveltségi gócpont befogadására, mint a nehezen kultúrálható Alföld. Egy délibábok után futó magyar kultúrpolitika is elősegítette ezeknek a tájaknak a művelődését, nagyrészt az Alföld rovására, azt remélvén, hogy a magyar kultúrával egy nemzeti egység-

(40)

TERMELESE SZÜKEBB HATA-
RAINKON BELÜL 2.000.000 MM.
TRIANON-NAL VESZITETTÜNK:
10.250.000 MÉTERMAZJÁT

(41)

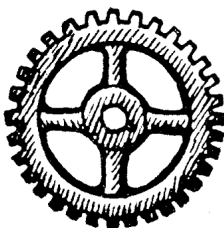
be kapcsolhatja össze a felvidékek nemzetiségeit. Ez nem sikerült, kevés volt hozzá az időnk, későn foghattunk hozzá, hiszen egy évezred óta alig tette le kezéből a kardot a nemzet. A felvidékekkel olyan kulturális és történelmi levegőjű városok estek ki a nemzet birtokából, amelyeknek nincs párja az Alföldön. Közgyűjteményünk, múzeumunk, könyvtárunk, tudományos intézményünk, tudományos egyesületeink a fővárosban levőkön kívül alig maradtak. Megmaradt egy nemzeti érzésében erősen megingott társadalom, gazdaságilag leromlott intelligens osztály, megmaradt egy csüggedt, csonka nemzet. Csonka ország — testében csonka, lelkében megingott nemzet — lehet-e még ebből ép nemzet, integer ország?

5. SZOMSZÉDAINK.

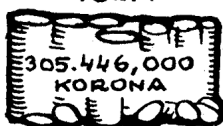
Lesújtottságunkban szomorú vigasztalás, hogy nem egyedül jutottunk erre a sorsra, mert szomszédaink, valamint

(42)

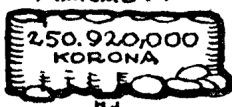
A
GEPIPAR
 GYÁRI,
 TERMELEŐSENEK
 ERTEKE
 1913-BAN

VOLT:

MARADT:

az egész Európa teste lázbetegségben vonaglik. Ebből a szomorú tényből milyen vigasztaló momentumokat lehet kiolvasni?

Minden relativ; a mi helyzetünk ugyan abszolút nyomorúságos, de relative tekintve, szomszédaink testét itt-ott még mélyebben rágja a pusztító kór.

A mi csonka földünk csonka ugyan, de a maradék egységes, nem különül különböző szerkezetű, egymástól nehéz közlekedési akadályokkal elválasztott, heterogén összetételű tájakra, amelyeknek más a népe, más foglalkozásában, szükségleteiben, történelmi múltjában, műveltségében, politikai törekvéseiben. A szomszédtság minden politikai előrelátás nélkül összekapcsolt földje olyan népeket kényszerített egy-egy államközösségbe, amelyeknek legnagyobb része ezt a közösséget nem kívánta, ma még kevésbé kívánja. Olyan ezeknek az államoknak a népi szerkezete, mint egy

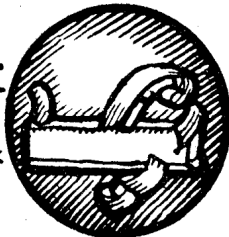
drótokkal összeszorított mozaiktábla, amelynek egyes darabjait nem tudták összetartó anyaggal egy szilárd egységbe forrasztani; a mozaikdarabkák folyton súrlódnak egymáshoz, az egész mozaiktábla csikorog, minden mozog, csak a szorító kapocs tartja össze ideig-óráig. Nagy kérdés, hogy ha valami súly nehezedne a táblára, kibírná-e a nyomást, nem pattanna-e szét a külső szorító, s nem hullana-e darabokra az egész tákolmány?

Magyarországnak még csonkaságában is egységes a földje, nemzetiségileg egységes a népe és csak társadalmi harcok emészti. A szomszédok mindegyikének heterogén a földje, az egyes darabok népe egymással gazdasági, nemzetiségi, társadalmi, osztály harcban és ktiütürküzdelemben áll.

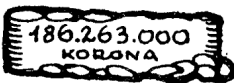
Kezdjük a földnél. A „hódító” államok mindegyike akkora területre terjesztette ki impériumát, amit sem tud sem gazdaságilag lekötni, sem kulturálisan meghódítani.

(43)

A
FA ÉS CSONT
IPAR
GYÁRI
TERMELÉSÉNEK
ÉRTEKE
1913-BAN

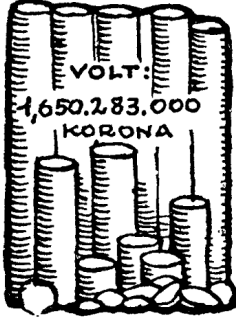
VOLT:

MARADT:
41.598,000 K

KJ

(44)

**AZ
ÉLELMISZER
IPAR
GYÁRI
TERMELÉSÉNEK
ÉRTEKE 1913 BAN:**

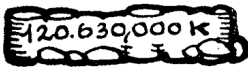
A morva területekkel együtt csupán 74.169 km² területű Csehország még-egyezer akkora területet kebelezett be, összes területe 140.576 km², de a bekebelezett területek nagy részétől a Kárpátok koszorúja választja el. Fővárosa az állam egyik sarkában van, s valóban olyan az állam alakja, mint egy idétlen, életképtelen szörnyetegé. A 13,594.593 főnyi lakosságnak csupán 45.9%-a cseh, akikkel szemben áll 27.5% német, 12.4% tót, 7.9% magyar, 3.2% rutén, stb. Lakosságának 34%-át iparosok és bányászok teszik ki, s ezt az iparosságot maga a cseh föld nem is képes élelmezni, azért kellett hozzájuk csatolni még a magyar Csallóközt is. Szántóföldjeinek több mint felét a magyar területekkel kapta. Az állam gazdasági termelésének legfőbb tétele az ipari termelés, ezt pedig ma alig lehet a külföldön elhelyezni.

(45)

A
KŐ ÉS AGYAG
IPAR
GYÁRI,
TERMELESENEK
ÉRTEKE
1913-BAN

VOLT:

MARADT:
71.992,000 K.

M. J.

Ezért kellett elpusztítani a cseh ipar kedvéért az egykor virágzó felvidéki ipart. A cseh állam, gazdasági helyzete mindamellett az összes utódállamoké között a legkedvezőbb, legalább is egyelőre, de viszont politikai helyzete nagyon kétségessé teszi az állam megszilárdulását.

Szomszédaink közül legnagyobb területe van Oláhországnak (304.244 km²), majdnem akkora mint az integer Magyar királyságé volt. A bekebelezett területek itt is nagyobbak, mint az anyaországé volt; különösen Erdélybe nehezen tud bejárni a Kárpátok miatt, a mi alföldünkből elvett peremvidékektől pedig még egy nehéz közlekedési akadály, az erdélyi medence nyugati hegyvidékei választják el. Az állam lakossága kétszerese Csonka-Magyarországnak (15,746.832), de a népsűrűség nagyon alacsony (51,7, 1 knr.-eii). Ez a lakosság ugyan összetételében valamivel homogénebb, mint Csehországnak, de még

(46)

**FONO, SZÖVŐ-
IPAR
GYÁRI,
TERMELESENEK
ÉRTEKE
1913-BAN**

VOLT:

MARADT:
80.583,000 K

itt is csupán 66.7 % az uralkodó faj; vele szemben a kulturálisan sokkal fejlettebb magyarság (11.9%) és németiség (5.3%) áll. azután ukrán, orosz, bolgár, török. Az állam újonnan hódított területein a nemzetiségi, kulturális, gazdasági harc orgiákat ül, s maga az anyaország is súlyos politikai és társadalmi küzdelmek színhelye. A hódított területeken a felekezeti harc is megnehezíti az állam konszolidálódását. Legtöbb gondot ad az új államnak Erdély, ahol az oláhság alig van többségben (53.2%) és Besszarábia, ahol az oroszok és a többi nemzetiségek vannak többségben. Az új Oláhország parasztállam, lakosságának 80.2%-a földművelő. Mezőgazdasága mindamellet rendkívül elmaradt, a háború után pedig még erősen is visszaesett. Éppen ezért erősen passzív az állam külkereskedelmi mérlege is, mert kivitele csak a mezőgazdasági és erdőgazdasági terményekből lehetne. (53.)

Jugoszláviát szintén természetellenesen duzzasztotta fel a trianoni béke. Az

eredetileg csupán 48.320 km² területű Szerbia a londoni, bukaresti és a trianoni békekben 247.916 km²-re növekedett meg, csupa olyan területtel, amelynek vajmi-kevés közlekedési lehetősége van az új állam fővárosával. A lakosság is felduzzadt 31,724.915 főre, de az újonnan annektált lakosság túlnyomó része megint óriási kulturális fölényben van a hódító fajjal szemben, ami megsokszorozza számbeli túlsúly erejét; a szerbek aránya nem magasabb 39-2%-nál. Valóban, a hódított területen köröskörül lobogó lánggal ég a nemzetiségi kérdés, amit a vallási, kulturális és politikai ellentétek inég jobban szítanak.

Jugoszlávia lakosságának összetétele szintén parasztállam képét mutatja (79% őstermelő), s az ipar még inkább niánvzik mint Oláhországban. Az állam gazdasági súlypontja kétségtelenül a magyar Délvidéken és Horvátországban van, s a politikai súlypontot csak ádáz belső küzdelmek árán lehet a régi szerb

(47)

A
PAPIROS
IPAR
 GYÁRI
 TERMELESENEK
 ÉRTEKE
 1913-BAN

VOLT:
 49.542,000 K.

MARADT:
 11.559,000 K.

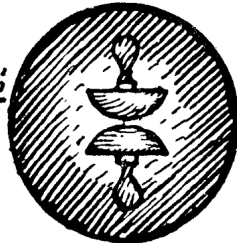

területeken tartam. A régi szerb területek gazdasági elmaradottsága igen nagy fokú, hiszen Szerbia földjének fele volt terméketlen. A hódított területek virágzó mezőgazdasági termelését a tudatlan szerb betelepültek között való földosztás juttatta válságba. Ezért nagy gazdasági válsággal küzd ez az új állam is, kereskedelmi mérlege állandóan súlyos hiányokat mutat.

Hogy a háborút politikailag, de nem katonailag elvesztő magyarság keserű pohara teljesen beteljék, nyugaton lakó véreinkből Ausztriának is dobtak egy áldozati koncot. Nincs Európának még egy olyan gazdaságilag képtelen állama, mint az új Ausztria, A 6,067.430 lakost számláló Ausztria a maga 81.581 km² területével a kontinens egyik legkisebb állama. Az állam helyzetének bizonytalan jövőjét sejteti, hogy a lakosság $\frac{1}{3}$ része magában a fővárosban, Bécsben, él, abban a városban, amelyet egy óriási birodalom gazdasági és politikai élete

(48)

A
SOKSZOROSÍTÓ
IPAR
GYÁRI,
TERMELESENEK
ERTEKE
1913-BAN

VOLT:
48.159,000K

MARADT:
43.004,000K

(49)

A
BŐR, SÖRTE-
IPAR
 GYÁRI
 TERMELESENEK
 ÉRTEKE
 1913-BAN

VOLT:
 78.139,000 KOR.

MARADT:
 45.095,000 KOR.

növelt nagyra, de amelyet a csonka Ausztria eltartani nem tudhat. Földjeinek csak 24.8% a szántóföld. Az európaszerte pangó ipari és kereskedelmi élet Ausztriát sem tudja eltartani, mezőgazdasági termelése igen kevés, így gazdasági jövője még a mienkénél is sötétebb.

Jócskán van tehát szomszédságunkban is a bajból, s bajuk abban az arányban sokasodik, amilyen arányban elzárulnak azok a mesterséges erőforrások, amelyekkel a győztes nagyhatalmak táplálták új barátaikat. A nyugati nemzetek mindinkább kiábrándulnak a Közép-Európára rászabadított Balkánból.

De lássunk tisztán, s vessünk számot magunkkal és szomszédságunkkal, hozzuk közös nevezőre azokat a tényezőket, amelyek az új államok gazdasági és kulturális erőforrásai jelentik, hogy úgy hasonlíthassuk össze magunkat velük.

A szomszédos új államok összes terü-

(50)

A
RUHAZATI
IPAR
 GYÁRI
 TERMELESENEK
 ÉRTEKE
 1913-BAN

VOLT:
 32.320.000 K.

MARADT:
 24.127.000 K.

lete nyolcszorososa, népessége hatszorososa Csonka-Magyarországnak! De nem olyan vigasztalan ez a kép, ha ezeknek a rideg számok kissé mögéje tekintünk. A csehek-morvák. oláhok és orthodox szerbek összes száma nem több 21.8 milliónál, s ez a 21 millió államalkotó elem 21 millió más nemzetiségű, békétlen fajt tart leigázva, amelyek belülről feszegetik az újdonsült birodalmakat. Ezek egy része előtt Csonka-Magyarország a maga 8 millió lakosságával mint húzó erő, a csonka állam területe pedig mint állandóbb kristályosodási gócpont fog szerepelni, ha egyszer valamennyire kigázolhat a most emésztő gazdasági betegségeiből.

A csonka magyar nemzet teste sokkal tömörebb. A mi népsűrűségünk máimagában is magasabb, mint Csehország kivételével az összes többi utódállamokban. Csonka hazánkban 1 km²-re 82, csaknem teljesen magyar lakos jut, míg Csehországban ugyan 91 lélek, de csak

45 cseh. Oláhországban 58 fő, de csak 35 oláh, Jugoszláviában 45 lakos, de csak 18 orthodox szerb.

Az új államok egyikében sem olyan magas a szántóföldek aránya, mint nálunk (60.2%), s azonkívül Románia és Ausztria kivételével a termőföld nagy része nem az államalkotó faj kezében van! A lakossághoz viszonyítva nálunk van a legtöbb szántóföld; 1000 lakosra jut a szántóföldből Csonka-Magyarországon 725-7 ha, Ausztriában 307-5 ha, Csehországban 460.3 ha. Oláhországban 616.3 ha, Jugoszláviában 422.9 ha. Csehország kivételével minden szomszédunk területén több a műveintetlen terület, mint nálunk (5.6%); Ausztriában 11%, Oláhországban 17.4%, Jugoszláviában 17.8%.

A mezőgazdasági termelés Románia kivételével mindenütt kedvezőtlenebb a lakosság számához viszonyítva, mint csonka hazánkban, Csonka-Magyarországon a gabonatermésből 1 lakosra jut 3.75 q, Ausztriában csak 1.6 q,

(51)

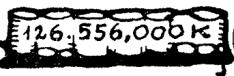
A
VEGYESZETI
IPAR
GYÁRI,
TERMELÉSÉNEK
ÉRTEKE
1913-BAN

VOLT:

MARADT:

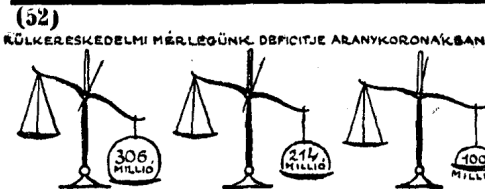
Jugoszláviában 3.4 q, Csehországban 2.8 q.

A sokat hangoztatott kulturális fölényünkben is van valamelyes igazság. Hogy hány százalék analfabétája van Csehországnak, azt nem árulják el; nálunk is van 25%, de ezzel szemben Oláhországban a lakosságnak majdnem fele (41%), Jugoszláviában majdnem $\frac{3}{4}$ része (64.6%) írástudatlan. Az iskolák száma és a lakosság száma közötti arány is csak Csehországban jobb valamivel, mint nálunk, Oláhországban és Jugoszláviában lényegesen kedvezőtlenebb.

Nem tagadjuk, van okunk a magunkbaszállásra, a Gondviselés talán még sohasem sújtotta ezt a népet olyan keményen, mint Trianonban de bár keresztényi lélekkel magunkbaszállunk, mégsem tudjuk elnyomni azt a pogány elégtétel érzését, hogy velünk szenved az az ellenséges gyűrű is, amelyet a mi bőrünkre akart boldogítani az árulókkal szövetkezett Nyugat, de botor botor tudatlanságában velünk együtt a kárhozatba taszított.

6. MIÉRT NEM ORSZÁG CSONKA-MAGYARORSZÁG ?

Nagyon egyszerű a felelet: mert nem tudja népét eltartani. A gyarmatok sem

(53) ROMANIA

A TRIANONI
BÉKE UTÁN
126%-AL LETT
NAGYOBB

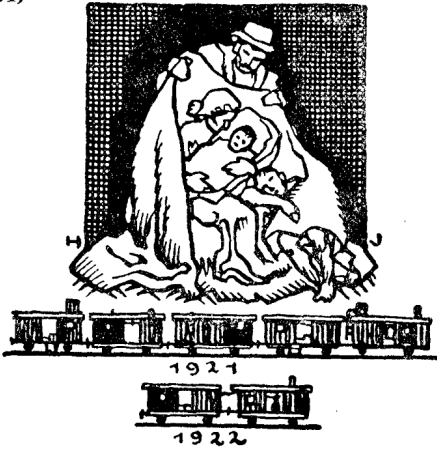

országok, mert nem tudnak az anya-
állam segítsége nélkül megélni. A kapzsi
gyarmatosító nemzetek persze erősen
kihasználják gyarmataik exotikus lakos-
ságát, Magyarországból, ebből a szép,
egészséges összetételű földből egy gaz-
daságilag életképtelen államot kellett
csinálni, amelyet gyarmatként lehet oda-
dobni az ipari válságokban küzdő nyu-
gatnak, vagy a piacát elveszített cseh
iparnak. Egy kissé persze elszámították
magukat, mert Csonka-Magyarország
egyelőre gyarmatnak sem jó, alig lévén
vásárló képessége. Mos egy kicsit gyó-
gyítani próbálják az ijedt nyugatiak, de
nem egészséges, természetes gyógymód-
dal, tagjainak visszaforrasztásával, le-
kötött gazdasági ütőereinek szabaddá
tételével, hanem mesterséges erősítő sze-
rek befecskendezésével.

Az elmúlt öt év alatt bebizonyosodott,
hogy az ország a mai kiterjedésében
életképtelen. Bebizonyosodott, hogy az
állam egész berendezkedése, a társada-
lom tagolódása, a lakosság foglalkozási

(54)

VAGGONLAKÓK

1921-ben	4387
1922-ben	1900

vasúti kocsit foglaltak le a menekült magyarok.

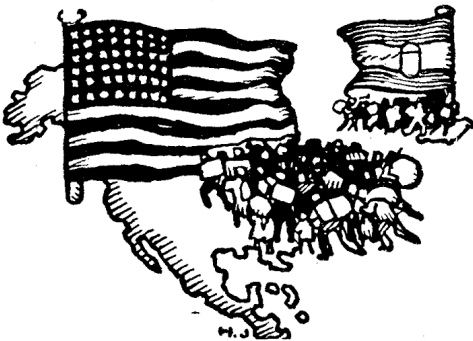
megoszlása, ami mind egy 325.000 km²-es és 21 millió lakosú államra szabott, semmiképen sem illik reá a csonka földre. Bebizonyosodott, hogy a leválasztott tagok éppen úgy sorvadóban vannak, mint a csonka törzs.

Csonka-Magyarország nem ország, mivel nem tudja népét eltartani. Nincs fánk, nincs ércünk, nincs sónk, nincs elég vizünk, nincs tengerünk, nincsenek védhető határaink, nincs iparunk, csak tátongó sebeink, gazdasági és erkölcsi sebeink vannak. Nincs nyugalomunk, mert sohasem tudhatjuk, hogy vájjon ezt a megvédhetetlen földdarabot is mikor akarják majd tőlünk elrabolni.

Lengyelországot is darabonkint osztották fel; a cseh propaganda tovább is feni fogát a magyar földre. Nincs nyugalomunk, mert a határon túlról még öt évvel a békekötés után is áthallik elnyomott véreink kínszenvedéseinek jajszava. Köröskörül pusztul, kivándorol a künnrekedt magyarság, s nekünk még csak annyi erőnk sincsen, hogy erélyesen felemeljük tiltakozó szavunkat. A gazdasági nyomorúság, az egymást érő gazdasági válságok a csonka ország népét is pusztítják, a születések arányszáma egyre csökken. Azok a szálak, amelyek a népet földjéhez fűzték, sok helyen megszakadtak olyan az egész magyar társadalom, mint egy megbolygatott méhkas népe: nem leli a munka lehetőségét, a nyugalmat. Az ország néptelenedik, a népbetegségek, a tuberkulózis iszörnyen pusztít. Az egyke rendszer katasztrofálisan terjed. (54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62.)

(55)

Kivándorlás

1905—1913. évek folyamán a megcsönkített Magyarország területéről kivándorolt Amerikába 213.000 és visszavándorolt onnét 58.302 magyar.

Az ország földje a mai állapotában nem képes eltartani a lakosságnak azt a részét is, amelyet az egész ország gazdasági élete tartott el. Mind többek lelkét szállja meg a kivándorlás gondolata. Különösen a kereskedő és a tisztviselő, intelligens foglalkozásúak osztálya az, amely nem lelheti meg a csonka hazában létfeltételeit. Gazdasági életünk a csonka ország területén csak akkor lendülhetne fel, ha megfelelő tőke állana rendelkezésre. Addig pedig a gazdasági leromlás mindent elborító árjában fuldokolva nem mondhatunk mást, mint azt, hogy „Csonka-Magyarország nem ország”.

7. „HISZEK MAGYARORSZÁG FELTÁMADÁSÁBAN.”

Naponta felvetjük a marcangoló kérdést, nem botor idealizmus, vagy bűnös naivság még ma is ez a hit? Elhallgat-

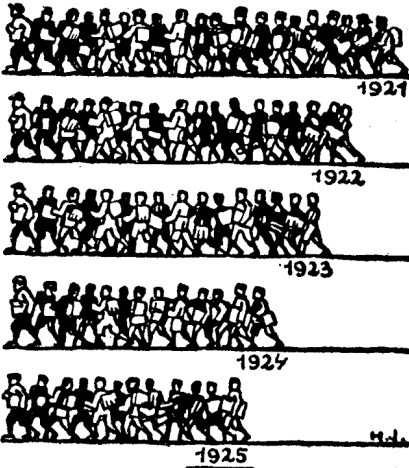
(56)

KIVÁNDORLÁS.

A Johnson-féle törvény alapján ezentúl Csonka-Magyarországból az eddig engedélyezett évi 5747 helyett csupán 1348 magyart engednek be az Amerikai Egyesült Államokba.

(57)

TANKÖTELESEK CSÖKKENÉSE

Egész Magyarországon az 1900. népszámlálás és az 1899–901. évi halálozás szerint kiszámítva a tanköteless számában a következő csökkenést fogjuk találni:

1921. évben	132.000 főnyi
1922. évben	352.000 főnyi
1923. évben	583.000 főnyi
1924. évben	843.000 főnyi
1925. évben	997.000 főnyi

(az utolsó szám a tanköteless 40,6%-a)

tátva lelkünk parancsoló hitét, amely életszükséglete a mai magyarézésű társadalomnak, a komoly megfontolás, tudományos vizsgálódások és töprengések eredményei alapján mégis fel kell kiáltanunk: hiszek!

Mik az alapjai törhetetlen hitünknek?

(58)

NÉP -
VESZTÉSÉG

Egész Magyarországának a születések elmaradásából eredő vesztesége 1915–19-ben 1.491.000 lélek. A munkaképes nemzedék 1939-ben 897.000 emberrel lesz kevesebb.

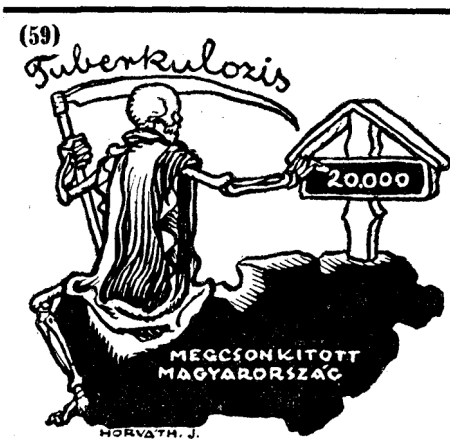
Igen egyszerű alapigazság: Csonka-Magyarország földje még messze van attól, hogy minden gazdasági értéke kibontakozott legyen. Csonka-Magyarország népének még sok-sok dolga van ezzel a földdel. Ha felismerjük földünk igazi hivatását, a gazdasági kihasználás minden lehetőségét, a föld még sok embernek adhat kenyeret; a munka a kulturális előhaladás alapja; fenntarthatjuk tehát kulturális fölényünket, ami gazdasági talpraállásra is vezet, s akkor ez a csonka ország földje egy új államalakulási folyamat gócpontjává válhatik. Magyarország feltámadhat, de csak népe munkája árán. Álmodozás, naiv kalandokban való tervezgetés, a síró búsmagyarkodás nem a megváltás eszközei, itt csak egy segít, a kemény munka!

Ehhez elsősorban az szükséges, hogy

gazdasági politikánk, amelynek figyelmét évtizedeken át lekötötték a felvidékek, most teljes erejével az Alföld felé forduljon. De ugyan hová is fordulhatna most másfelé?

Az Alföldnek eddig csak szomorú múltja volt, jelene nincs, de jövője van. Ennek a jövőnek az útjait kell felismernünk.

A magyar ember természetében sok vonása van a keleti fatalista világszemléletnek. Ebből magyarázható, hogy az összeomlás után mindenfelé, néha illetékes tényezőktől is hallottuk azt a felfogást, hogy nem kell kétségbeesni, a magyar föld földrajzi egysége, a Kárpátok, a gazdasági egymásrataltság megteszik a magukét, Magyarország

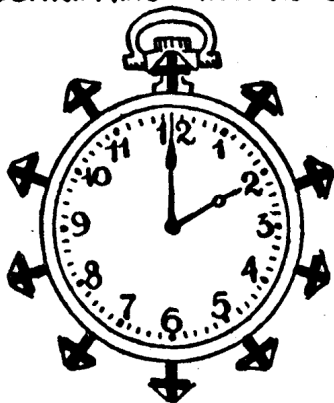
Megcsónkított Magyarországon a 18–32 évesek közül 1922-ben 20.000 lélek halt meg tüdővészben. Ma átlag minden 6 percen egy s naponta kb. 200 ember hal meg hazánkban tüdővészben.

integritása biztosítva van, mert földje nem tűri a feldarabolást. Hát bizony mindez igaz, de csak akkor, ha nem bízunk mindent a földre, hanem a nemzet is ügyesen használja ki földje tájelőnyeit. A föld maga nem segít rajtunk, ha mi nem segítünk neki összekapcsoló ereje kibontakozásában. A Kárpátok majd megteszik a magukét, ha előbb mi megteszük a magunkét az Alföldön, megsokszorozzuk ennek összetartó gazdasági erejét.

Mit várhatunk még az Alföldtől? Az Alföld még nem áll olyan magas fokán a kultúrtájja való fejlődésnek, amilyen fokon pl. a hozzánk hasonló lakosság-összetételű, szintén síksági Dánia. Dánia már mezőgazdasági állam, mi még

---

**(60) TUBERKULÓZISBAN
CSONKAMAGYARORSZÁGON**

**MINDEN 6 PERCBEN MEGHAL
EGY EMBER**

SZÜLETÉSEK, HALÁLOZÁS, ÉS
TERMÉSZETES SZAPORODÁS

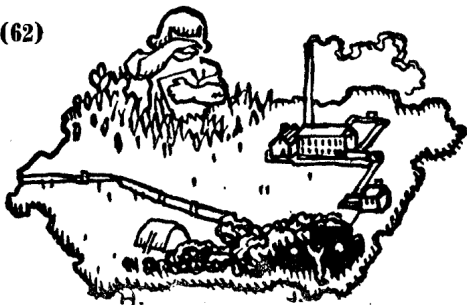
(61)

Egész Magyarországon a háború kitörése előtt
és annak tartama alatt. (A háború által okozott
halálozások nélkül.)

	Élve született	Halálozás	Term. szaporodás
1906—10 átlag	648.603	444.548	204.055
1913	640.566	432.928	207.638
1914	648.865	439.924	208.941
1915	445.426	474.972	— 29.545
1916	314.016	391.820	— 77.804
1917	297.024	384.628	— 87.604
1918	253.626	435.618	—181.992

(62)

Az egyke nyomán elpusztul minden.

majdnem csak őstermelő állam vagyunk a szó eredeti értelmében.

Sokat tett a magyar faj a török hódoltság alatt csaknem sivataggá vált Alföldön, de még többet kell tennie. Búza-termelésünk a háború előtti 40 év alatt területileg 65%-kal, termésmennyiségben 195%-kal, termésátlagában 76%-kal gyarapodott. Ilyen óriási mértékben Európa egyetlen államában sem javult a búza-termelés. Mégis hol vagyunk még attól, hogy a lehető legmagasabb termést elérjük. A mi termésátlagunk a háború előtt csak 12.6 q volt egy hektáron, a rossz földű Ausztriában 13.6 q, Németországban 21.4 q, Dániában 31.9 q! Van tehát még útja a fejlődésnek. Ha búza-termésünk hektáronkénti átlagát csak 1 q-val emeljük, ez már 2—2.5 millió q búza-terméstöbbletet jelent, ami pénzértékben 75—100 millió aranykoronával emeli a nemzeti jövedelmet; ez már elégséges volna külkereskedelmi forgalmunk passzivitásának eltüntetésére. Egyelőre minden erővel arra kell

igyekeznie a magyar népnek, hogy legalább a háború előtti termelés mennyiségét, termésátlagát és termelési területét elérje. A háborúelőtti állapothoz viszonyítva a csonka ország területén a búzával bevetett terület majdnem $\frac{1}{4}$ résszel csökkent (1922-ben 23.7 %). a rozsé $\frac{1}{6}$ résszel, az árpáé $\frac{1}{8}$ résszel, a kukoricáé $\frac{1}{5}$ résszel, a burgonyáé $\frac{1}{5}$ résszel. Az ugar 7%-ról 13%-ra emelkedett. Ezeket a termelő területeket vissza kell hódítani az ugartól a termelésnek. Ez volna az első lépés. A másik lépés a termésátlagoknak a békebeliek színvonalára emelése. Ez már nehezebb feladat, mivel a mezőgazdaság nagy tökehiánnyal küzd, nem tud gépeket, műtrágyát, stb. beszerezni. A háború előtti terméshez viszonyítva a csonkaország területén a búza termésátlaga 1920—22. évek termése szerint 18.4%-kal, a rozsé 17.6%-kal, az árpáé 28.2%-kal, a zabé 24.6% -kal,

(63)

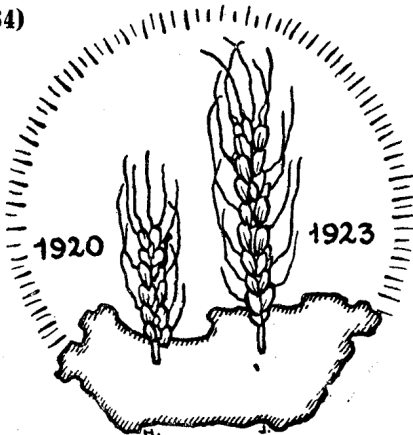

Magyarországon búza 7'6, rozs 6'6, árpa 7'8, zab 6'8 q. — Németországban búza 12'3, rozs 10'2, árpa 14'8, zab 11'3 q. — Amerikában a német termés kétszerese.

a kukoricáé 28.7%-kal, a burgonyáé 25.4%-kal, a cukorrépáé 35.9%-kal, a takarmányröpáé 39.9%-kal romlott De a termésátlag a háború alatt egész Európában leromlott, ez tehát ne ejtsen kétségbe bennünket. A tőlünk keletre fekvő győztes államok termésátlaga még jobban is csökkent, mint a mienk. Az 1919—21. években a háború előtti búza termésátlaghoz képest hazánkban csak 15% az esés, míg Oláhországban 20.9%, Jugoszláviában 18%. Ha mi előbb tudjuk visszaszerezni a békebeli termelési színvonalat, mint ezek a szomszédok, mi előbb fogunk talpraállni. A gabona-termelésnek termésátlagát kell fokoznunk, de emellett sürgősen gondoskodni kell jövedelmezőbb kapásnövények intenzív termeléséről, kertgazda-

(64)

Csonka - Magyarország búzatermelése 1920-ban 10 millió q, 1923-ban 18 millió q.

(65)

**MARADÉK MAGYARORSZÁG
MUSTERMÉSE :**

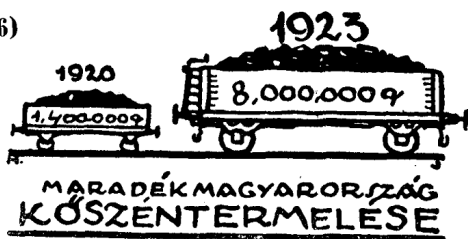
1920 BAN: 2.400.000 H. LITER
 1921 BEN: 3.400.000 "
 1922 " 4.400.000 "

ságokról, belterjes termelésről. Vizsgáló mozzanat, hogy termelésünk kezd lassan javulni, így a mezőgazdasági termelés mindinkább magához tér, mint a bányatermelés is lassan javul. (63, 64, 65, 66.)

Nagy nehézségekkel, elsősorban tökehiánnyal küzd a magyar mezőgazdasági termelés, mindazonáltal biztató jelei mutatkoznak a fejlődésnek. A magyar föld ősi erejének kell megújítania ezt a földresújtott, alélt nemzetet. A földbirtokreform meggondolt és a nemzet egyetemes érdekét szemelőtt tartó végrehajtása is javít az ország szociális baján. (67, 68, 69.)

A földkultúra gondolata nagyszerű hódítást csinált az utolsó években a

(66)

nemzeti társadalomban. Az Alföld jövőjéről sok komoly szó esett az összeomlás után. Mi kell az Alföldnek, hogy azzá az áldott kultúrtájává váljék, amit földje termőereje megérdemel? Röviden: víz, fa, út és sok-sok iskola.

Az Alföld öntözése mindennél előbb való feladata ma a gazdasági életnek. Igaz, hogy ennek a problémának technikai megoldása ma nagy nehézségekbe ütközik, mert a víztárolásra alkalmas völgynyílások körös-körül idegen „uralom alá jutottak. De ezt a problémát meg kell oldani, mert egyedül ez biztosítja az Alföld jövőjét. Öntözéssel az eddigi tapasztalatok szerint a kalászosok termésátlagát 80%-kal, a burgonyaét 160—180%-kal, a cukorrépaét 120—150%-kal, a dohányét 80—120%-kal, a herefélékét 150—200%-kal lehetett megjavítani.

Az Alföld erdőhiányát kell azután leküzdeni, hogy megszűnjön az a lehetetlen állapot az Alföldön, hogy még ma is szalmát, trágyát tüzelnek el a fátlan síkságon. Drágább tüzelőanyag ez végeredményben a porosz szénnél, mert a föld termőerejét vetjük vele tűzbe.

Jó karban tartott sűrű úthálózatot az Alföldnek, mert csak úgy oldható meg az intenzív mezőgazdasági termelés; ez az

előfeltétele a termelő szövetkezetek kifejlődésének. Dánia példájának kell szemünk előtt lebegnie. Ott a szövetkezeti eszme térhódítása csinált ebből a félszázad előtt nyomorult, koldus országból megelégedett, virágzó, gazdag államot.

Kultúrpolitikánknak minden figyelmét az Alföldre kell irányítania. Sok középfokú mezőgazdasági szakiskolát az Alföldre; a magyar nép nagy nemzetfenntartó elemének, a mezőgazdasági termelő rétegnek a műveltségét, szaktudását kell elsősorban fokoznunk.

A másik lépésnek az Alföld mezőgazdasági iparosításának kell lennie. Nyers terményt nem szabad az országból kiengedni, a feldolgozással járó értéktöbbletnek bent kell maradnia az országban. Az iparosításhoz viszont olcsó villamos energiára van szükség; az energia-gazdálkodásnak helyes megoldása, központi energia-termelő telepek létesítése sürgős feladata gazdasági életünknek.

(67)

ELŐVÁSÁRLÁS UTJÁN MEGSZERZ-
HETŐ FÖLD VOLT 1922 VÉGÉIG: 20,460 H
ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT VEGBE-
MENŐ MAGÁNPARCELLAZÁS: 45,376
MEGVALTÁSSAL: 91,256 HOLD.

Meg kell teremteni a lelkeknek az integritását, az egész nemzet erkölcsi megújódását. Csak magában, kizárólag a saját erejében bízhat a nemzet, jóakarót sehonnan sem várhatunk. A falu magyarságát kell nemzeti és gazdasági öntudatra kelteni. Meg kell értetni a falu népével, hogy neki gazdasági okból van szüksége Erdélyre, a felvidékekre, de csak akkor szerezheti vissza az ország gazdasági egységébe, ha először ellenállhatatlanul kívánatossá lesz azoknak a boldog, virágzó Alföldhöz való visszatérés.

A népművelés, az iskolánkívüli oktatás végtelenül fontos eszköze ennek az Alföldről kiinduló új honfoglalásnak.

Még csak az a kérdés, hogy történt-e már elindulás ebben az irányban? Igen, és ezért hiszünk a feltámadásban! A Faluszövetség páratlan energiával szervezi a falu népet; a művelt magyar középosztály nagy nyomorúságában sem

(68)

Házhely

MZORSZÁGOS FÖLDBIRTOK-
RENDEZŐ BIROSÁG 1922 ÉVI
DECEMBER 31-IG 35,856 HÁZ-
HELYET HÁSÍTOTT KI A TÖRVÉNY
VÉGREHAJTÁSAKÉNT.

(69) **FÖLDREFORM**
 CÉLJAIRA EDDIG LEGTÖBBET
 ALDOZTAK NAGYBIRTOKAIK-
 BÓL A KÖVETKEZŐ V. MEGYEK:

BÉKÉS: 22,891 HOLD

JA'SZ: 16,114 HOLD

VAS

5,147 H.

SOMOGY

FEJÉR

GYÖR

10,097 H.

5,677 H.

4,149 H.

BIHAR

1

2

3

1/HAJDÚ M.
3 111 H.

5,467 H.

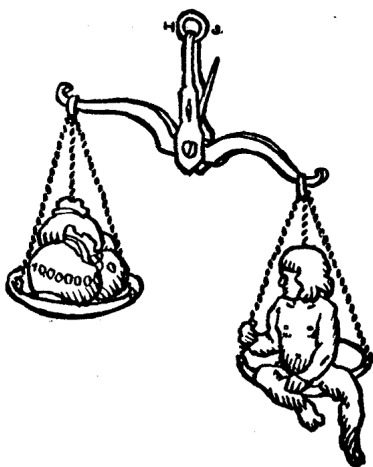
ZALA M:

2/KOMÁROM
2 737 H.

2733 HOLDAT

fordult el a nemzet talajától, a falu népétől, hanem testvéri szeretettel igyekszik felemelni magához tudásban, nemzeti érzésben, hogy aztán a falu népe emelje magához ezt a művelt osztályt a gazdasági jólétben. A falu népén kívül szervezkedik a főiskolai, egyetemi polgárság, nagy szociális, kulturális és nemzetközi feladatok megoldásán dolgozik. A serdülő ifjúságot szilárd jellemre, törhetetlen kötelességteljesítésre, munkára, tetterre és nemzeti érzésre, talpig férfiúvá neveli a futótűzként elterjedt cserkészmozgalom; kiegyenlíti a társadalmi különbségeket, minden magyar ifjút testvérré nevel, az egész világ ifjúsága előtt becsületet szerzett a magyar névnek. Páratlan energiával dolgozik az ország gazdasági és erkölcsi regenerálásán a magyar nők lelkes tábora, a

(70)

Minden kincsnél többet ér a gyermek.

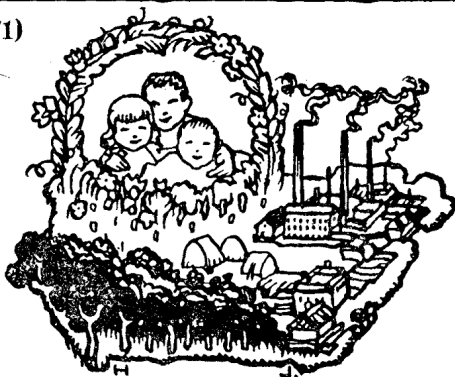
Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége. Munkát, vigasztalást, erkölcsi segítséget ad a magyar nép anyáinak. A nemzet középosztályát szervezte meg hatalmas kulturális hadsereggé a Magyar Nemzeti Szövetség. Mindezek a társadalmi szervezetek az állam válláról is hatalmas feladatot vesznek le, folyik a munka, a szervezkedés ország-szerte s nem lehet letagadni, hogy ez a munka már a megújulás kezdete.

Nagy nyomorúságában sem lankadt eí a mártírsorsban élő magyar tudományos élet; minden figyelmét a magyar múlt, a magyar jövő, a magyar föld. a magyar szellemi élet nagy problémái felé fordította. A magyar szellemi élet arisztokráciája, az egyetemi tanárság javarésze leszállt katedrája előkelő zár-

közöttségéből a magyar nép közé, hirdeti a munkát, a közös cselekvés mindent lebíró erejét, a kibontakozás útját, ír a népnek, ír a külföldnek, bent tanít, kifelé felvilágosít. S a bennünket elburkoló hazugság köde alól itt-ott már kicsillan a magyar igazság napsugara. Már vannak külföldi barátaink, akik egyelőre bár csak szavakkal, de majd talán tettekkel is szolgálják a magyar feltámadást. Örökre a lelkünkben csengjen emellett az, amit nem régen egy angol tudóstól és politikustól hallottam: „Magyarországon a külföld sohasem fog igazán segíteni, ennek elsősorban önmagán kell segíteni. Segítsenek Önök önmagukon. A magyar föld még eltűri a többtermelés megkísérelését”.

Gazdasági és szellemi többtermelés a kibontakozás egyedüli útja. És minden pesszimizmus mellett sem lehet letagadni, hogy ha még teljes erővel nem is indultunk el ezen az úton, de az esz-

(71)

Gyermekáldással gyarapszik az ország.

közök ismerete már eljutott a köztudatba.

A magyar föld még sok munkát vár népe dolgozó kezétől, s az emberi erőki-fejtés sohasem végzett teljesen hiábavaló munkát. A magyar földben, a magyar nép karjában és szellemi munkásainak agyában az emberi lehetőségeknek még olyan tömege, olyan nemzeti tartaléktőke van, amelyhez eddig még alig nyúltunk hozzá. A magyarság sorsa még jobb lehet, mert már a magyarság legjava akarja, hogy jobb legyen. Ebben az új honfoglalásban még holtuk után is nemzetünk segítségére vannak halhatatlan nagyjaink: Petőfi, Madách, Jókai nevetői hangos minden művelt nemzet három év óta.

Egy nemzetnél sem vagyunk alávalóbbak, országunk földje sem alávalóbb egy másénál sem, s ez a föld még sokkal különb is lehet mint ma. Valóban Csonka-Magyarország nem ország a mai formájában, de ebből a nem-országból kell mégis kialakulnia Nagy-Magyarországnak, népe törhetetlen akaraterejével. Ez nem megoldhatatlan feladat, ezért hiszek Magyarország fel-, támadásában! (70, 71.)

*

A magyar földdel, a magyar néppel, a magyar sorssal foglalkozó, háború utáni irodalomból melegen ajánlhatók a következő művek:

Buday László: A megcsonkított Magyarország (Budapest. 1921).

Buday László: Magyarország küzdelmes évei (Budapest, 1923).

Edvy-Halász: Magyarország gazdasági térképekben (Budapest, 1920).

Fodor Ferenc: Magyarország gazdasági földrajza (Budapest, 1924).

Gesztelyi Nagy László: Az Alföld gazdasági jövője (Budapest, 1924).

Károlyi János: Magyar nemzeti káté (Budapest).

Magyarország Területi Épségének Védelmi Ligája: Miért kell nekünk Nagy-Magyarországi (Budapest, 1920).

T A R T A L O M

	Oldal
Bevezetés.....	3
1. Milyen volt Magyarország földje ? _____	6
2. Magyarország népe	22
3. Mit vettek el tőlünk ?.....	29
4. Mi maradt nekünk ?.....	39
5. Szomszédaink.....	51
6. Miért nem ország Csonka-Magyarország?	62
7. „Hiszek Magyarország feltámadásában.”	66

Füzetkénk ábráit kevés fáradsággal könnyen fel lehet használni vetíthető képek készítésére és így a füzet alapján vetített képes előadásokat tarthatunk. Az ábrákat tussal, esetleg tintával átlátszó hártypapírra rajzoljuk és két üveglap közé szorítva használjuk fel vetítésre, vagy pedig tojásfehérjével bevont üveglapra másoljuk át és így vetítjük.